

POLIȚIA

REVISTĂ POLIȚIENEASCĂ DE SPECIALITATE

REDACTOR RESPONZABIL
DR. VICTOR POPP

APARE LUNAR

PRIM REDACTOR
GEORGIU CHENDI

S u m a r u l :

1. Ordine, Siguranță, Dreptate	N. Ghiulea
2. Tot cu poliție improvizată	O. Ghibu
3. Meditație polițienească	G. Bogdan-Duica
4. Necesitatea unui minister al poliției	Dr. Cassiu Maniu
5. Dr. Valeriu Liuba	„Poliția“
6. Hans Schober	„Poliția“
7. Pornografia	G. Chendi
8. Străjile binelui public	N. Petringenar
9. Problema circulației	C. Rosa
10. Congresul internațional polițist de la Viena	T. Putici
11. Mașini infernale	G. Chendi
12. Puterea de constrângere a poliției	G. Clemenceau
13. Știința împotriva crimei	Dr. E. Locard

Tipul criminal
Cel mai mare aventurier al secolului trecut
Câteva evadări celebre
Falsificările și falsificatorii de bani
Istoricul cărților de joc
Progresele banditismului American
Cel mai vechi raport de poliție
O condamnare de sine interesantă
Sindicatul cerșetorești din China
O hoție îndrăzneată
O expediție după o comoară într-o insulă de pirați
Animale complice la crime. O pungășie ingenioasă

Spiritul cu
Menthol

Gladys

recrează - întărește
alină durerile

Produsul fabricii
chimice

Herczeg Géza
Cluj

Fabrica și
șlefuitoria de oglinzi

Hunwald

CLUJ

Strada Vlăhuță 3.
Tel. interurban
1-47

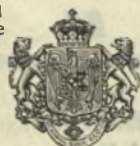
ZAMFIRESCU

Fabrică
de Bonbeane și Biscuiți
Societate Anonimă
Română

Timișoara

Furnizor al
Curtii Regale

Udvari
szállító

TURUL
Fabrică de ghete
Societate Anonimă
Timișoara

//

Cea mai mare fabrică de ghete din țară.
Producțiunea zilnică 2500 perechi.
1200 de lucrători și angajați.
52 locuri de desfacere
în țară.

Furnizor al
Curtii Regale

Udvari
szállítók

Compania Anglo-Americană

nagyszabedni fiók. Táviratcim: Angloco, Sibiu
Telefon: 180.

**România legnagyobb gép- és mű-
szaki vállalata!**

Állandó óriási raktár mindenféle ipari gépekben és
motorokban. Transzmissziók. Mindenféle szivattyúk.
Motorkörfűrészek. „Stoewer” és „Mercedes” autók.
Varrógépek engross! Olajok, sziják, szerszámok,
armaturák, fürdőszoba és vízvezeték cikkek, stb.

SANITAS

& G. SCHNEIDER „GUMMIHOF“

TIMIȘOARA
BULEVARDUL CAROL
52

Grösstes Lager
in allen chirurg. Gummi-
waren, Krankenpflegeartikel,
Verbandstoffe, techn. Gummiwaren,
Spielbälle, Radiergummi.
Verlagen Sie Preis-
liste.

Telegr. Sanitas. Tel. 21-70.

LEDA

Fabrică de produse chimice
Societate Anonimă
Vegycikkek gyára R.-T.

TIMIȘOARA

Készítményei:

Különböző lakkok és lakk-
festékek, firnisz, koci-
kenőcs, bőrszír, fénymáz,
parkettaszta, cipőkrém és
ablakaszta

Tăcâmul

fabrică pentru articole de argintării

Cluj

Strada Avram Iancu No. 3.

REDACTOR RESPONZABIL:
Dr. VICTOR POPP

APARE LUNAR

PRIM REDACTOR
GEORGIU CHENDI

Ordine, Siguranță, Dreptate

Aceste trei cuvinte definesc Poliția în adevăratul și nobilul ei înțeles. În aceste trei cuvinte se găsesc deplin exprimate îndreptățirea și scopul acestei instituții publice. Aceste trei cuvinte pot constitui desăvârșit deviza poliției și ele alcătuiesc un tot. Nu poate exista ordine fără siguranță și dreptate, nu poate exista siguranță fără ordine și dreptate, nu poate exista dreptate fără ordine și siguranță.

Societatea este întemeiată pe un contract social. Conviețuirea în societate nu ar fi cu putință fără înțelegerea reciprocă asupra unor anumite norme de conviețuire, asupra unor anumite legi, cari să îngrădească libertatea. Ordinea în societate nu ar putea fi păzită fără constrângerea acelorora, cari nu respectă contractul social, contract admis de ei în chip tacit din moment ce s'au hotărât să trăiască într-o anumită societate, fără constrângerea acelorora, cari calcă normele de conviețuire, calcă legile cari stabilesc granițele libertății fiecăruia.

Păzirea ordinii sociale, păzirea respectării normelor și legilor de bunăconviețuire, și determinarea contraveniențelor este întâia atribuție a Poliției: *atribuția sa administrativă*.

Dar omul în societatea nu vine singur, el are bunuri, unele spirituale, altele materiale. Bunul cel mai de preț al fiecăruia e viața sa. Siguranța vieții sale societatea i-o garantează. Bunurile materiale de asemenea sunt un patrimoniu intangibil. Dreptul de proprietate este deplin recunoscut de legi. Societatea garantează și bunurile materiale, averea fiecăruia, contra răufăcătorilor, contra furilor, contra incendiatorilor. Mai mult, societatea însăși are bunuri. Este viața comună, viața națională, viața socială, totațat de seumpă tuturor. Sunt averile comune, averile publice, patrimoniul nostru social, susținute prin eforturile noastre, prin jertfele noastre, prin voința noastră a tuturor. Societatea trebuie să garanteze și siguranța vieții comune, precum și siguranța averii publice.

Garantarea siguranței tuturor bunurilor, fie ele sufletești, morale sau materiale, fie ale indivizilor singuratiei, sau comune, este a doua atribuție a Poliției: *atribuția socială*.

În sfârșit, dacă societatea îngrădește libertatea membrilor ei, le asigură în același timp și anumite drepturi, cari rezultă de altfel tocmai din îngrădirea libertăților și din nevoia omului de a avea o libertate. În societate omul nu este, nu poate și nu trebuie să fie deplin liber. Libertatea fiecăruia este îngrădită de drepturile celorlalți la viață, la stăpânirea de bunuri, la liniște, la propășire. Dar în această îngrădire omul este deplin liber și nu poate fii

oprit de nimeni să-și exercite drepturile sale. Drepturile tuturor sunt cuprinse în legi, deopotrivă ocrotitoare pentru toți. Și fiecare are dreptul la respectarea drepturilor sale și la constângerea și pedepsirea acelorora, cari îi nesocotesc drepturile. Societatea are datoria să păstreze o cumpănă dreaptă pentru toți, să garanteze respectarea drepturilor tuturor, să asigure dreptatea deplină în executarea contractului social și în respectarea normelor și legilor de conviețuire în comun.

Respectarea drepturilor cetățenești și asigurarea unei dreptăți depline pentru toți, mai ales în ce privește viața comună este a treia atribuție a Poliției: *atribuția judiciară*.

Dar cuvintele pe cari le-am scris în fruntea acestor rânduri nu au numai însemnătate în ce privește temeiul existenței Poliției ca autoritate publică, și scopul ei în alcătuirea societății noastre. Ele cuprind sau trebuia să cuprindă întreg înțelesul Poliției, ca organ social.

În împlinirea atribuțiilor sale, Poliția trebuie ca ea să-și respecte întâi deviza. Ordinea nu se poate ține fără ordine, fără disciplină, fără pildă bună. Siguranța nu se poate garanta fără respectul desăvârșit al bunurilor tuturor, fără cinste, fără curaj jertfitor. Dreptatea nu se poate asigura fără respectul ei, fără respectarea absolută a drepturilor oricui, fără respectul neșovăit al legii.

Un agent al poliției vicios este tot atât de dăunător pentru ordinea publică, cât este un preot vicios pentru morală și credință. Un agent necinstit este tot atât de primejdios pentru siguranța tuturor, cât este un militar trădător pentru țară. Un agent nedrept sau nerespectuos de legi este tot atât de vinovat, ca un magistrat, care ar împărți după plăc și după interes, dreptatea. Agentul de poliție trebuie să fie cumpătat ca un preot bun, cinstit ca un militar viteaz și drept ca un judecător integru.

Pe această cale Poliția și-ar găsi încrederea și stima cetățenilor. Fiecare ar ști, că acolo nu poate fi nedreptățit, că „Domnul cu blana” nu va afla mai multă dreptate decât muncitorul umil, că nici celui bogat nu i-se va îngădui călcarea legilor, că fiecare va găsi acolo respect de persoană și avutură sau, respect de dreptul și credința sa. „Be-ciurile poliției” nu ar mai căpăta faima sălilor de închiziție din veacul de mijloc și Poliția în general nu ar mai fi o autoritate, care nu poate inspira decât neîncredere, teamă, groază și ură.

N. GHIULEA

Profesor de politică socială la
Universitatea din Cluj.

TOT CU POLIȚIE IMPROVIZATĂ?

Ca pe toate terenele vieții publice, acum cinci ani și jumătate, când am ajuns stăpâni ai acestor plăburi, am improvizat cum am putut și acea importantă rmură a vieții de stat, care este Poliția.

De unde era să avem specialiști pentru această lature a vieții de stat, dela care supt Unguri, fuseserăm cu totul excluși? Improvizarea ea fatală atunci. Dar astăzi după aproape șase ani, cum stăm în cestă privință?

După cât știu eu — și astăzi improvizăm.

Dar până când? Căci cu organe improvizate cum dă Dumnezeu, nu putem merge înainte. Aceasta o vedem la fiecare pas. Viața publică din cauză arecinicelor improvizări a ajuns de nesuportat și la orașe și la țară.

Starea aceasta de lucruri trebuie să înceteze. Ne trebuie o poliție de specialitate, pregătită cum se cade. Ne trebuie scoli sistematice, unde să fie instruiți și educați, — da, da, educați — toți aceia, cari în cadrele serviciului polițienesc au de îndeplinit o misiune atât de grea și de delicată atât din punctul de vedere al cetățenilor, cât și din acela al statului.

Polițailor și polițiștilor, cari trebuie să fie modele de curățenie sufletească, de corectitudine și de activitate, le trebuie o solidă educație morală, o bună educație cetățenească, o ireproșabilă educație națională și paralel cu acestea o bună îndrumare tehnică.

Altfel cum putem cere dela oameni improvizați, adunați la întâmplare, să reziste la tentațiunile atât de dese și de ademenitoare, cu cari îi ispătesc partidele interesate și cu cari caută să-i corumpă cei de altă lege, cari nu iubesc nici neamul, nici statul nostru?

Și cum putem aștepta cu elementele improvizate să știe rezolvi exact, demn și civilizată chestiuni atât de complicate cu acelea pe cari viața tulbure de azi le scoate la iveală în fiecare moment.

Am văzut atâtea cazuri de amestec brutal al poliției, încât uneori mi se părea, că acest organ nu contribuie la progresul civilizației, ci la distrugerea ei.

ONISIFOR GHIBU

Profesor Universitar, Cluj.

MEDITAȚIE POLIȚIENEASCĂ

La ultimele demonstrațiuni din Cluj poliția s'a văzut iarăși în fața unui curent de simțiri, care dela o vreme nu a desprețuit nici forma excesului și i-a pricinuit moralicește o scădere de prestigiu.

Autoritatea, justiția școlară locală cea mai înaltă, și autoritatea armată, care au intervenit, nu au putut să o apere de această scădere: In ziua „luptei“ tinerimea și-a putut încheia demonstrațiunea cu o satisfacție... de scurtă durată, cum s'a văzut în urmă.

Acesta a fost faptul.

In fapt s'au concretizat două constatări: 1. Puterile statului localizate în Cluj nu au fost în stare să domineze un eveniment și să-i dea un curs cu aspecte civilizate; 2. puterile sociale (sau și... naționale?) au evidențiat o energie, care este dispusă să înfrângă autoritatea. De aceea mi s'a părut consecvent ca d. Tătărescu, sosit urgent în Cluj, să aducă aminte că statul dispune de forțe și mai mari, și că este, la rândul-i hotărât a-și susține *dominarea* evenimentelor.

Așa se prezintă *schema abstractă* a întâmplărilor cunoscută.

Dar abstractul este teorie; el nu mișcă lumea; lumea se mișcă prin interese, sentimente, idei: — toate acestea se'tind de cele mai multe ori și în sinul autorităților: realitatea lor, cuibărită și aici, nu rămâne în schemă, ci modifică și pe acolo factorii mențiți (în abstract) să domineze evenimentele. Cum a fost anume în cazul analizat în aceste rânduri, nu știu; dar, în general, pot afirma că forțele sociale și naționale nu sunt ignorate nici de autorități.

Dacă este așa, reiese clar că în Cluj (și aiurea) corpul național susține o mișcare pe care nimeni nu o combate cu ultimele mijloace, adică: cu mijloace bismarkiane, cu fer și sânge. Dacă ar face-o, ar însemna că acel corp se combate — pe sine însuși.

Alteceva este așadar de examinat: Se poate continua viața aceasta lipsită de claritate? se pot găsi soluțiile, cari — dând satisfacțiile drepte — ar putea să ne erute de surprinderi viitoare?

Forțele sociale sunt conduse de oameni probabil cunoscători autorităților supreme (Eu nu-i cunosc). Cu ei se poate sta de vorbă; — chiar dacă nu ar prea vrea ei; cum la noi lumea nu se evită, se poate sta de vorbă. Un examen *intim* al conștiinței lor, al intențiilor ultime, al voințelor lor bune sau greșite, ori: și bune și greșite, ar da o lămurire, și din aceasta ar putea ieși o *îndrumare* folositoare.

A rămânea în *abstract*, a continua să crezi, ca stat, că este suficient să te ții în atitudine de supremație, care nu „pactează“ niciodată, ei comandă totdeauna, mi se pare că nu mai este prudent, și că nu este nici de folos. Statul *sfătuitor* este de preferit statului *esculziv tutelator*.

Și în cazul din Cluj, care s'ar putea repeti, și în cazurile analoage.

Eu știu bine că vorbesc în formule, și că intenționat mă feresc de propuneri practice: eu aici *nu* fac politică, ci analizez numai un fapt social, care merită meditația tuturor cetățenilor. Faptul îl văd așa cum s'a desfășurat în Cluj, localnic. Și cuget cum ar putea să fie, dacă, din păcate, s'ar repeti.

Dacă așa face politică ar trebui să consider toată mișcarea și a-și ajunge atunci la o singură concluzie cu putință: Sau statul, sau un partid politic (vechi sau nou) își va însuși *raționalul* (nu și absurdul) din mișcare, luând unei lumi cu alte probleme sarcina de-a o... trata, dând însă acelei lumi liniștea că reprezentantul cel mai autorizat al vieții naționale, statul, sau partidul, este deșteptat și cugetă și — lucrează.

Atunci organele parțiale: justiția, armata, poliția, și școala nu vor mai păți pătania dela Cluj, care n-a fost dusă *unitar*, fiindcă orientarea cea mai autoritară a statului a lipsit.

Atunci armonia ar reveni. Armonia revine sau vine numai acolo, unde înțelepciunea politică curge și pe străzi, nu numai în birouri înalte. Ne este chiar dor de acest curs al ei și — pe străzi.

G. BOGDAN DUICA

Profesor Universitar, Cluj.

Necesitatea unui minister al poliției

O societate omeniască este atât de amenințată de nenumărate primejdii încât, fără o organizație bine susținută de apărare, ea ar merge sigur spre disolvare și haos. Unei atari societăți, *lipsită de energia conservării de sine*, lipsită de instituția siguranței publice și de acel factor al prosperității economice și sociale care este poliția, o vechie și înțeleaptă vorbă a strămoșilor noștri latini, iar zice:

„Vae tibi stulta societas, mortem circumspicis ipsa,
Barbare de more sine lege vivere quaeris! . . .”

Cu alte cuvinte:

„Vai ție, societate tâmpită, vezi moartea cu ochii,

Și vrei a trăi, fără paza legilor, cum fac Barbarii! . . .”

Cu cât o societate este mai înaintată în cultură și civilizație, cu atât ea se înarmează mai mult împotriva desordinii sociale, neconținut alimentată de către inevitabila prezență a răului instinctiv omenesc, și a mizeriilor morale, fizice și materiale.

O societate de indivizi culti și civilizați trăiește ordonat, adică, indivizii își pun de acord inteligența, sentimentele și voința spre a progresa împreună. Acest progres poate fi spiritual, moral, fizic și economic și numai atunci aceste patru ramuri de progres se pot manifesta în chip firesc lor, când societatea dispune de o puternică organizație care să o apere împotriva tuturor calamităților născute din instinctele primitive ale indivizilor.

Viața obștească a unei societăți civilizate și culte atârână așa dar de înstituirea unui organ cât mai desăvârșit, cu misiunea, enorm de grea, de a înlătura toate primejdiile, ce ating interesele supreme ale ordinii, ale păcii și ale prosperității sociale pe toate terenurile — fizic, economic, moral și spiritual. *Acest organ este poliția, în competența căreia cade apărarea obștei în contra relelor, abuzurilor și abaterilor de la orânduiețile vieții în comun.*

Dat fiind că suveranitatea este un postulat al voinței obștești, înarmat cu întreaga putere a Statului, suveranitatea populară lărgeste competența polițienească într'atât încât să îmbrățișeze toate izvoarele de primejdie și de calamitate publică. *Poliția este mâna de fier cu care suveranitatea își apără interesele generale ale conservării de sine.* Poliția este prin urmare prin excelență veșnic trează, ageră și activă. Pentru a fi realmente ea trebuie să fie însă investită cu atribute preventive, represive, dispozitive și executive. Fără aceste atribute de drept, poliția nu poate corespunde *intereselor binelui obștesc al cetățenilor și nici intereselor binelui public al colectivității, al Statului*, societatea lăncezește sau decade mereu amenințată în opera sa de progres de pericolele sociale inerente.

Astfel pusă problema competenței polițienești, trebuie să recunoaștem ca ea are o sferă de acțiune enormă. În cadrele acestei sfere de acțiune este de dorit și este de dreptul ei de a avea libertatea să emită ordonanțe, să judece, să execute: *toate acestea din proprie inițiativă, întemeiată pe experiența proprie, pe îndemnul de sine și dictate de împrejurări, de legi și de bunul simț unanیم public; cu alte cuvinte poliția trebuie să se conducă după proprie pricepere, știință și conștiință.*

De asemenea dacă luăm în considerație că relele, nedreptatea, violența, înșelăciunea și nelegiuirile *abundă pe pământ* și aproape totdeauna nedreptatea este mai tare decât nevinovăția și dreptatea — ceea ce în sine constituie una din cele mai mari calamități inerente omenirii, societății și Statului — trebuie să constatăm că poliția nu poate fi un organ adaptat perfect marilor necesități sociale din cari a luat naștere, dacă nu este înzestrată cu autoritate și cu puterea de acțiune nestânjenită, impusă de cerințele muncii neadormite. Dar mai presus de toate astăzi se cere poliției să aibă o organizație modernă, *adică să fie înarmată cu toată puterea Statului în neconținută posibilitate de evoluție spre perfecțiune.* Pentru aceasta este însă absolut necesar ca poliția să fie condusă de un minister propriu. O poliție care stă sub autoritatea mai multor ministere, cum este astăzi la noi, nu poate fi utilă îndeajuns nici Statului și nici indivizilor, pentrucă îi lipsește independența de acțiune și inițiativă proprie. Din birourile acestui minister al poliției ar ieși cu timpul prefecti de poliție, șefi de poliție și magistrați de poliție bine pregătiți pentru a organiza lupta împotriva relelor, cari amenință Statul, siguranța lui și a indivizilor, precum și împotriva a tot ceea ce tinde să dizolve principiile susținătoare de ordine, fie acestea născute din instincte rele, fie din calcule condamnabile.

Numai un minister al poliției poate garanta întreaga prosperitate, pe care o dorim în România mare, pentrucă numai acest minister va putea da o organizație unitară și perfectă acestei instituții care are așa de larg câmpul său de activitate.

Un minister al poliției ar avea la noi un îndoit rol. Mai întâi, în faza în care ne aflăm acum, acest minister ar putea soluționa cu autoritate și cu competență greaua problemă a unificării. Armonizarea legiuirilor de organizare și funcționare ale polițiilor din Vechiul regat, din Ardeal, din Banat, din Bucovina și din Basarabia, cere îndeung, serios și aprofundat studiu. Această armonizare nu o poate soluționa cu succes legea generală de organizare și funcționare administrativă, pentrucă chiar dacă am admite că eclecticismul unificării va duce la oarecari rezultate, din toată lucrarea lipsește esențialul, lipsește progresul, perfecționarea actualelor legiuri. Un minister al poliției nu ar avea decât sarcina organizării instanțelor subalterne, ceea ce este înfinit cu mult mai avantajos pentru realizarea progresului.

În al doilea loc, acest minister pus pe baze moderne, ar crea din nou un corp polițienesc în conformitate cu structura sa fundamentală. Ar avea școli de specializare, ar avea posturi de aplicație, prin filiera cărora s'ar face o excelență cernere a elementelor intrate în poliție.

Lucrurile bune nu se fac din cârpeli. Să ne gândim bine la ce facem acum, căci de felul cum clădim astăzi temeliele, depinde trăinicia clădirii de mâne.

DR. CASSIU MANIU
Profesor Universitar, Cluj.

Dr. VALERIU LIUBA

Printre puținii polițiști de incontestabile merite ale organizației de poliție din Ardeal, fără îndoială d-l dr. Valeriu Liuba, prefectul poliției Timișoara, ocupă un loc de frunte. Energic, priceput și cu tact, d-l dr. Valeriu Liuba și-a câștigat o frumoasă reputație de când stă în fruntea poliției bănățene. Și dacă prezentul său îl recomandă așa de călduros, o privire asupra trecutului său ne va lumina pe deplin, căci pentru orice om trecutul său e o zestre care garantează prezentul și dă nădejdi de viitor. D-l Valeriu Liuba este doctor în drept și posedă o solidă cultură juridică, însușită în cei 15 ani cât a fost ofițer de justiție în armata austro-ungară. Aceste însușiri l-au ridicat în timpul războiului la rangul, care românilor nu se preu dădeu sub vechea stăpânire, de procuror general militar peste întreg Ardealul.

Câți alți români nu s'ar fi rupt din sânul nației dacă ar fi ajuns într-o asemenea situație! E destul să ne gândim numai la atâția cari, pentru a smulge o favoare stăpânilor de eri, se dedau la acte reprobate și de români și de unguri. D-l dr. Valeriu Liuba a înțeles însă să rămână român. Actele sale certifică din prisosință această vrednică de laudă purtare. Om al dreptății, nu a devenit însă și unealtă a tiraniei îmbrăcată perfid în haina legii, ci a stat acolo ocrotitor pentru atâți năpăstuiți ai neamului, pe care nu-l părăsise îmbrăcând mantua procurorului împărațesc. Peste patru mii de familii de ale soldaților români trecuți în România sau în Rusia, a căror avere

era urmărită spre a fi sechestrată, au găsit în actualul prefect de Timișoara un apărător neprețuit. Mai presus de legea care se invocă, stătea legea sângelui care orânduia înfăptuirea dreptății divine.

Dacă pentru stăpânitorii austro-ungari, fapta celor ce au trecut frontul românesc pentru a nu ridica arma împotriva fraților putea fi o trădare, pentru românul procuror militar dela Sibiu era un act de cinste sufletească, un act de inevitabilă poruncă a sângelui care glăsuia în noi la fel.

Astfel în comandamentul armatelor austro-ungare nu s'a executat nici-o sechestrare de averi îndreptată împotriva românilor, în timp ce în comandamentul honvezilor aceste sechestrări curgeau cu nemiluita. Românul din procurorul

Valeriu Liuba știa să găsiască totdeauna actelor de sechestrare un defect de procedură sau o insuficiență de dovezi, care să temporizeze executarea.

Și acest român nu s'a desmințit nici mai târziu. Când, la 1 Noembrie 1918 a izbucnit revoluția, maiorul cu funcția de procuror general militar al armatelor austro-ungare din Ardeal, a fost cel dintâi care și-a pus tocul jos, pentru a lua conducerea gărzilor naționale. Hotărârea acestui gest caracterizează omul. Atunci când totul era un haos, când ni-

menia nu putea ști cum vor ieși lucrurile, prudenta în acțiune era o condițiune esențială pentru un funcționar public. Sunt destui cei ce au urmat această filosofie. Maiorul dr. Liuba n'a stat însă o clipă la îndoială că mai presus de obligația de șefbas al împăratului, stau obligațiunile de fiu al neamului românesc. Procurorul general al armatelor austro-ungare din Ardeal, a înțeles că este chemat să pună umărul la împlinirea unei dreptăți superioară codurilor de legi, și în adevăr, robul d-rului Valeriu Liuba la organizarea gărzilor naționale a fost covârșitor. Lui i-se datorește în primul rând sechestrarea prăzei din România cu care armatele lui Mackensen își făceau retragerea prin Ardeal; și tot lui i-se datorează cele dintâi izbânzi ale voînței noastre de a ne uni într-o singură țară românească.

Sărbătorit de toată suflarea românească procurorul general împărațesc a fost numit pe rând comisar regal în armata română, procuror gene-

DR. VALERIU LIUBA, PREFECTUL POLIȚIEI TIMIȘOARA

ral al parchetului Sibiu și prefect regional de poliție încredințat cu organizarea polițiilor Bănățene, obligațiuni de cari s'a uchitat în mod vrednic de faima, ce o are.

Credem că d-l dr. Valeriu Liuba nu se va supăra dacă sibiindu-i cunoscuta modestie, i-am dat în vileag trecutul. Bunul român de eri va înțelege că României de astăzi îi trebuie exemple, pentru a război în viitor. În fruntea poliției bănățene, unde spiritul său de organizare și puterea sa de muncă se simte, d-sa a avut ocazie să se isbiască de toate lipsurile noastre. Ne va ierta deci că din virtuțile sale de român și de om de drept oferim un exemplu celor ce s'au închinat meseriei ostenitoare și frumoase de polițist.

„POLIȚIA”.

HANS SCHOBER

Congresul ținut astăzi la Viena, despre care ni-am ocupat pe larg în această revistă, a pus în evidență cărșitorea personalitate polițistă a d-lui Hans Schober, actualul prezident al poliției vieneze.

Ca polițist până la acest congres, pentru marele public european d. Hans Schober nu era îndeajuns cunoscut; era însă îndeajuns cunoscut cancelarul Hans Schober, aceluși ce n'a ezitat să-și asume greaua răspundere a cărmei statului austriac, ieșit republică din marele sdruncin european al războiului.

Una și aceeași personalitate sub două aspecte diferite, cari se completează și se întregesc. Cancelarul Schober și-a dus cu cinste îndatoririle până la capăt. Trecut glorios prin această demnitate de frunte, d. Schober s'a reîntors la vechea sa ocupație, la ocupația sa de pasiune. Polițist până în cele mai intime fibre ale personalității sale, începând această carieră ca modest funcționar de poliție d. Hans Schober a străbătut toată filiera vechei organizații polițienești a statului austriac, afirmându-se ca unul dintre cele mai prețioase elemente conducătoare. Om de o largă cultură, solid pregătit în materia juridico-socială, om de o rară inteligență, un intelectual de perfect echilibru între minte și suflet, d. Hans Schober este creiatorul poliției moderne vieneze.

Pentru a înțelege grandioasa sa operă este destul să amintim că la Viena nu este cetățean care, vorbind despre poliția orașului veseliei să nu o numiască: „poliția noastră.“ Această duioasă expresiune, care tradează o intimă apropiere între public și organele de ocrotire ale poliției, pretutindena — aiurea lipsește. Chiar în cele mai civilizate țări ale pământului, în Europa ca și în America, poliția este ceva supărător, ceva de care marele public preferă să nu se apropie, să nu aibă „nici în clin, nici în mănecă.“ Nu mai vorbim de poliția altor state, unde această instituție a statului, pentru public este ceva odios, ceva care repugnă numai la auzul numelui ei.

Minunea înfăptuită de d. Schober la Viena — căci este o minune, în adevăr — se datorește în primul rând concepției sale largi, principiilor sale conducătoare, profund umane și profund democratice. Din această minte deschisă poliția și-a găsit un nou izvor de viață, formulat lapidar în urmă-

toarea maximă a d-lui Hans Schober: „Poliția este o instituție de ocrotire a publicului și nu de șicanare.“

De aceea pentru vienezi, poliția este ceva familiar, un bun al tuturor: „poliția noastră.“

D-l Hans Schober, acest excelent și ideal organizator, acest spirit profund moral și profund uman, este în același timp un om de energie, de acțiune sigură și viguroasă. Această calitate a sa, s'a dovedit cu prilejul turburărilor bolșevice de la Viena, cari au premers orânduilei de astăzi a statului austriac. În acele grele zile de neliniște, d. Hans Schober nu și-a pierdut cumpătul. Sigur pe sine și sigur pe

veghiază și îndrumă, fără a brutaliza. Să ne „poliției noastre“ care oamenii cari și-i aduna-se în jurul său, ordinea publică a fost restabilită cu tact, fără vărsări de sânge și fără procese macabre. Astăzi Viena este orașul care adăpostește pe toți exilații de aiurea. Câte capete atâtea idei, care de care mai periculoasă vechilor concepții despre viață și despre societate. Sînt la Viena ruși bolșevici și ruși țariști; sînt democrați unguri cari au avut parte de o efemeră glorie pe vremea lui Bela Kuhn; sînt agrarieni bulgari dintre partizanii lui Stambolinski; sînt partizani de ai lui Radici cari au părăsit Jugoslavia odată cu șeful lor pribeg; sînt comuniști italieni pe cari energia lui Mussolini i-a făcut să emigreze. Viena este un aderărat cazan de partimi omenești de pretutindena aluniate. Cu toate acestea nimic nu amenință ordinea stabilită, și aceasta se datorește în primul rând

HANS SCHOBER, PREȘEDINTELE POLIȚIEI VIENEZE

gândim numai la această mare putere de stăpînire peste patimele omenești și vom înțelege cât de mult aport social aduce o poliție bine și omenește organizată. Toți acei emigranți cari stau la Viena, ar fi putut sta în țările lor, dacă și acolo ar fi fost o poliție tare și o poliție conștientă de rolul ei social.

Pentru că încontestabil poliția duce un rol de frunte în aceste mișcări. Dela priceperea și înțelepciunea ei depinde ca ideile să rămână în cadrul exclusiv al ideilor.

Dar nu pretutindena se nasc oameni ca prezidentul poliției vieneze d. Hans Schober. Ar fi însă de dorit ca exemplul dat de acest mare polițist să fie și aiurea urmat, și atunci multe din defectele, polițiilor vor dispărea.

„POLIȚIA“.

P O R N O G R A F I A

Azi, când toată lumea este alarmată de pericolul, ce prezintă pentru societate înmulțirea publicațiilor obscene, nu se poate să nu se reacționeze și la noi contra acestui flagel social și să nu ne ridicăm din nou cuvântul pentru apărarea sănătoaselor concepții ale societății față de decadența morală a literaturii, — pentru că indiferența față de degenerarea pornografică lasă să se întrezărească atrofia oricărui simț mai nobil.

Astăzi bunul și sănătosul umor a dispărut sub valul cutropitor al acestui flagel. Astăzi nu se mai râde ca alte dăți, iar ceea ce din obisnuință numim totuși râs, — de parte de a fi râsul, care reconfortează și înseninează, — nu este decât histerie și spasm de animale inferbântate.

Și ne întrebăm: unde mergem?

Pentru că în vreme ce la noi publicațiile pornografice se înmulțesc ca bureții după ploaie — în Franța Consiliul superior al Legiunei de onoare șterge din rândurile comandurilor săi pe Victor Morgueritte, fiindcă scriind romanul „La Garconne“ a săvârșit un atentat la bunele moravuri, iar opinia publică a celorlalte state civilizate din Apus scârbită de tentativa atentatelor de acest fel tărește în fața judecătorului atât pe autor, cât și pe editor.

Dar să vedem ce este pornografia, pentru că definiția ei nu este tocmai dintre cele mai ușoare. În deosebi e greu de stabilit limita, care odată depășită nu mai reoglîndește schinteirile spiritului, așa numitul „esprit“ nu mai e spirit, nu mai e schinteie, nu mai e „esprit“, ci o degenerare mârșavă de ordin secular.

Noi credem, că tot ceea ce nu urmăresc adevărul ideal, frumosul ideal și nu contribuie la desăvârșirea omenească, ci speculează instinctele josnice prin escitarea pornirilor seculare — este pornografie.

Scopul acestui gen literar — dacă se poate numi astfel — este deci să asigure atât autorului, cât și editorului un câștig abundent fără o prea mare muncă și fără a investi în întreprindere un capital, care să steie în proporție, cu beneficiul, ce realizează.

Astfel fiind nu este multă nevoie să ne întrebăm, dacă ceea ce ni se servește atât de des ca lectură umoristică este sau nu — pornografie.

Pentru că oricât s'ar scuza scriitorul pornograf numindu-se — naturalist, expressionist — etc., și oricât ar cerca să argumenteze, că în atelierul naturii nimic nu este odios și scârbos, pornografia este și va rămânea condamnabilă pentru că e contra firi.

Natura este pudică, iar pornografia este împotriva acestei pudori, desvălînd lucruri, pe cari firea le-a orânduit a sta veșnic după perdeaua bunei cuviințe.

Ba, din acest punct de vedere văzută chestiunea, chiar și opere de o necontestabilă valoare artistică, precum sunt unele opere ale lui Guy de Maupassant, Mirbeau și Prevost rămân prin desvălîrea brutală a unor acțiuni omeneste de natură inferioară, sorieri destabile cari au stricat omenirii mai mult chiar, decât produsele pornografiilor noastre lipsiți de talent. Pentru că operele scrise cu talent și cu artă au pătruns în cercuri mai largi ca pornografia indigenă ramână, care n'are nici macar scuza artei, fiindcă ceea ce produce la noi nu este decât o inferioară pasiție a unei literaturi pornografice înaintate, îndeosebi franțuzești.

Dar pornografia nu se mărginește numai la literatura beletristică.

Tot așa de periculoasă, poate chiar mai periculoasă este pornografia științifică.

În genere aceasta se practică de către medicii fără clien-

ți și espuși mizeriei. Constrânși de nevoi, aceștia sunt autorii obișnuiți ai acelor publicațiuni zise științifice, prin cari se recomandă procedeele cele mai moderne pentru evitarea neplăcerilor în raporturile sexuale, propovăduiesc avortul ca un câștig al științei, dau sfaturi pentru savurarea complectă a plăcerii senzuale și numesc totul și toate (organe genitale etc.) pe numele lor vulgar, ca să le poată pricepe toată lumea, care știe ceti.

Iar pericolul acestor publicațiuni este cu atât mai mare, cu cât în numele științei ele pătrund pretutindenea și sunt citite de toți: bărbați, femei, copii; tineri și bătrâni.

Și în sfârșit al treilea gen al pornografiei este: literatura — fals moralizatoare.

Deghizată sub masca poliției în deosebi, cetitorul este condus cu abilitate în odioase creațiuni ale vieții, în lupanare, în case de toleranță, în localuri clandestine de desfrâu etc. Și nimic nu i-se ascunde. Scriitorul totdeauna indignat de cele ce se petrec nu scapă din povestirea lui nici un amănunt, care ar putea să transpună pe cel mai flegmatic cetitor tocmai în situațiile contra cărora să revoltă, făcând astfel fățiș reclamă localurilor, pe cari opinia publică le condamnă.

Așa se prezintă autorii. Dar să vedem ce fac și editorii. Să facem o mică plimbare și în lumea colportajului.

Trecând prin fața librăriilor — vedem cum de sub tabla de sticlă a vitrinelor să lăfăiește la locul de cîmste sub coperete ademenitoare și titluri echivoce — pornografia de artă, pornografia științifică și cea fals moralizatoare.

Se opresc în fața acestor decoruri muncitori, militari, studenți și studente și seduși de prețul bagatel al acestor biblii seducătoare le și cumpără fără prea multă cumpănă.

Le duc acasă și cetindu-le pe ascuns adolescența și adolescența i-și pătează în mod inconștient fecioria, și inocența sufletului fraged dispăre, făcând loc voluptăților nepotrivite vrăstei.

Femeia tineră învață din ele gustul petrecerilor ruinătoare, al vieții de sgomot și ușurătate, și în plictiseala așteptărilor de peste zii, când bărbatul ostenește pentru casă, ea se vede — păgubită și înșelată.

Sedusă de otrava acestei literaturi infecte, ea începe a observa că n'are destule bijuterii, destule mătăsuri și pâlării, începe a-și desprețui căminul și munca și într'o bună zii femeia eredită de eri alumeacă pe povârnișul imoralității.

Ba sunt librari, cari merg și mai departe și nu se mulțumesc a oferi numai o marfă vizibil inferioară, dar aducătoare de grase venituri — ei o propagă chiar, dăruind îndeosebi școlanilor peste cumpărăturile făcute și câte o broșură de literatură ieftină drept îmbold, ca pe viitor aceștia să-și facă cumpărăturile tot la ei.

Și asta o fac, fiindcă în calitate de buni experți și psihologi acești agenți ai imoralității știu prea bine, că cei, cari au gustat odată din nectarul acestor litere escitante nu se vor lăsa rugați de a cumpăra în viitor cât mai des cărți de acest fel — chiar cu riscul de a fura banii necesari cumpărăturilor.

Iată dar de ce este periculoasă pornografia și de ce autoritatea socială reprezentată prin organele de represiune ar trebui să reprime motivele de ispită, trimițînd pe autori în fața justiției.

Ori poate nu avem noi cod penal, n'avem noi pușcării cu duimul?

Ba da, avem. Avem de toate: și cod penal și pușcării destule.

Crimele săvârșite cu rafinerie însă sunt descoperite cu greu de instanțele noastre penale, iar pușcăriile sunt pline de *tâlhari*, cari lipiți de foame, au săvârșit — *furturi cu fracțiune* — pentru un codru de pâine.

Și nu vede nimeni că aceștia fură pentruca să-și astimpe-re foamea, pânăcând ceilalți fură din perversitate și lăcomie și nu o bucată de pâine, — ci curățenia sufletească a unui popor întreg.

Art. 248 al Codului penal pedepsește cu închisoare corecțională până la 3 și 6 luni și cu amendă până la 2000 și 10.000 lei după natura infracțiunii pe cei cari expun în public, vând, multiplică sau răspândesc scrieri sau ilustrațiuni pornografice.

Ce frumos! Dar vorba vine.

Acest delict în baza Art XXXIV: 1897 cade în competența Curților cu jurați. Iar adesea jurații noștri sunt și ei oameni moderni, cari s'au oprit înaintea vitrinelor și s'au lă-

sat seduși de mirajul titlurilor ademenitoare și al co-pertelor mult promițătoare. Și cercetează și ei localele de noapte, merg și ei la „bar”-uri, unde aplaudă exhibiții lip-site de pudoare, fac și ei haz de — *spiritul* — revistelor pornografice — și astfel e natural ca litera legii să nu-i mai impresioneze.

Pornografia nu la jurați trebuie judecată, ci la tribunale.

Pentruca atunci, când morala publică va avea pavăza legii aplicată cu strictete, — va înceta și pericolul litera-turei pornografice, lăsând loc liber humorului sănătos și literaturii cinstite.

Și nu e nimic cu neputință.

Ba mai ales, când știm că statele culte alarmate de rava-giile pornografiei au instituit deja de mult birouri de su-praveghere — vă întreb: de ce nu s'ar putea supraveghia și la noi cu mai multă trageră de inimă — moralitatea publică?
GEORGIU CHENDI.

Străjile binelui public: Presa și Poliția

Importanța pe care o joacă în viața socială modernă necesitatea de prevenire a tuturor acțiunilor potrivnice ordinei și progresului, este incontestabilă. În această operă constă însăși caracteristica civilizației, iar principalii factori ai acesteia sînt fără îndoială poliția și presa. O societate fără poliție este o imposibilitate; fără presă ea este o societate barbară; iar fără amândouă ea nu poate exista decât în stare primitivă de trib, ceea ce exclude cu desă-vârșire noțiunea de societate.

Iată de ce apropierea pe care o facem aici n'ar trebui să pară nimărui ciudată. Rolul poliției în societate se îmbină cu al presei, precum se îmbină urzeala cu bătătura într'o țesătură. Atât poliția, cât și presa îndeplinesc în societate un rol de avant-gardă. Fiecare din ele stă strajă intereselor comune ale societății, una ocrotindu-le cu puterea legii și a sancțiunilor ei împotriva oricărei tentative vrăjmașe alta făcând aceeași operă cu puterea cuvântului.

Faptele vieții de toate zilele dovedesc din prisosință această neconținută colaborare dintre poliție și presă, pen-tru realizarea aceluiași ideal de dreptate și mai bine. Zia-rul care urmărește cu atenție toate manifestările vieții publice, le interpretează și le aprobă sau le condamnă, nu face decât operă de prevenire, de apărare a societății. Poli-ția face paralel aceeași operă, atunci când intervine cu autoritatea ei și cu mijloacele pe cari i le dă legea decâteori ordinea stabilită de lucruri amenință să fie răsturnată. De asemenea, ziarul care veghiază întru apărarea binelui pu-blic și care dă alarma oridecâteori obiectul veghierilor sale este vătămat, nu face decât să cheme poliția în aju-tor, și ambii acești factori preventivi ai societății, cu pu-teri unite, restabilesc ordinea, trimitând înaintea judecății autorităților legale și a societății pe cei ce s'au abătut de la ea.

Așa dar, cu cât mai strânsă este colaborarea dintre presă și poliție, cu atât mai binefăcătoare sînt rezultatele pentru societate. Una pe alta se completează și se întregește. O societate omeniască este cu atât mai perfectă cu cât poli-ția și presa ei sunt mai înfloritoare, mai bine întreținute și mai bine educate. Conștiința rolului pe care îl au amân-

două aceste instituții trebuie ele cele dintâi să-l aibă. Poli-ția care nu știe prețui îndeajuns concursul pe care i-l dă presa, nu poate fi o poliție bună, oricât de perfectă i-ar fi organizarea sa internă. Pentruca trebuie să se știe că poli-ția singură nu poate cuprinde în sfera sa de prevedere toate interesele publice. Omeneste acest lucru este imposi-bil și, de aceea, ea trebuie să se completeze în afară de or-ganizația ei, prin factorii autorizați ai societății. Ori, prin-cipatul factor de această natură este presa. Presa este ex-ponentul de cugetare și simțire al societății. Intre presă și public este un permanent contact, care se verifică neconte-nit printr'un neîntrerupt schimb de idei și sentimente. Fără această condiție de reciproc control presa nu poate exista, ceea ce dă garanție de seriozitate și autoritate presei care isbutește să se mențină în grațiile publicului.

Poliția, urmând presei pe calea apărării societății, se conformează voinței generale a publicului. În același timp presa, stînd în permanent contact cu activitatea poliției, anunță societatea de relele cari n'au putu fi evitate și slu-jește, prin aceasta, necesitatea prevenirii în viitor.

Rolul moral al acestor două principale instituții sociale se evidențiază din însăși activitatea lor. Străjere ale bine-lui public, presa și poliția sînt garanția ordinii, a siguran-ței și moralei publice. La adăpostul neobositei lor activi-tăți de ceas cu ceas și zi cu noapte societatea propășește temeinic, și cu atât progresul este mai strălucit cu cât presa și poliția sînt mai conștiente de rolul lor asemănător.

Incheind aceste rânduri, am dori ca presa și poliția ro-mânească să dovedească mai multă înțelegere pentru mi-siunea lor nobilă în cadrele României întregită. O societate românească complexă, cuprinzând toate elementele etnice ale neamului, se ridică puternic din negura trecutului ne-drept. Această societate cere înainte de toate o presă bună și o poliție bună și nimic nu ne poate împiedeca să i-o dăm, decât nesocotința noastră. Dar aceasta, desigur, nu se va întâmpla, iar cei doi străjeri ai societății românești presa și poliția, își vor întinde frățește mîna.

NICOLAE PETRINGENAR
Polițaiul orașului, Mediaș.

Diversele aspecte ale problemei circulației

Problema circulației este una din cele mai grele de deslegat probleme ale poliției moderne. Aglomerația în marile centre ale statelor, perfecționarea neconținută a mijloacelor de circulație rapidă, ca și permanentul conflict între neglijența publicului și măsurile de supraveghiere și reglementare a ordinii publice, a făcut din problema circulației o chestiune veșnic trează, o piatră de încercare pentru capacitatea de inițiativă a poliției moderne.

Urmărind neîncetatele stăruințe ale polițiilor din centrele mari ale lumii civilizate, ne putem convinge de importanța acestei probleme. Nu este mare capitală și mare oraș din America, Europa și care să nu fi făcut în cursul ultimilor 5 ani nesfârșite experiențe pentru a da problemei circulației o cât mai completă deslegare. Această perseverență nu este numai un semn al progresului: este ceva mai mult.

respectă ordinea, dând toată ascultarea celui care le stă de veghe de la înălțimea scaunului lui suspendat. Măsura, deși nu este radicală, a redus simțitor statistica accidentelor de circulație.

La Haga, capitala Olandei, s'a găsit o interesantă soluție pentru reglementarea circulației în timpul nopții. Sergenții de stradă poartă o mânășă luminoasă, care face ca semnalele să fie vizibile de la distanță și de către toată lumea. Această mânășă se compune dintr'o brățară de aramă, pe care sînt fixate patru becuri mici. Curentul necesar luminei este furnizat de două acumulatori mici, pe cari sergentul de stradă le poartă în două cartușiere, atașate la centiron. Pe degetul cel mare și pe arătător, mânășă poartă două resorturi de contact, fixate la același nivel. Sergentul de stradă nu are decît să apropie aceste degete pentru a

Cum se orînduiește circulația în străinătate

Problema circulației este înainte de toate o problemă de ordine și răspundere. Aglomerațiile de indivizi în centrele mari ar duce aceste centre la dezastru, la anarhie, dacă nu s'ar reglementa mișcarea acestora în cadrele unui organism urban; pe de altă parte, fără o reglementare a circulației mii de vieți omenești ar fi în pericol. E destul să ne închipuim ce s'ar alege dintr'un oraș ca New-Yorkul, care are cea mai mare aglomerație de indivizi de pe glob, dacă tramvaiele ar circula anapoda, dacă fiecare șofer s'ar lăsa ademenit de senzațiile vitezei și dacă toți pietonii ar parcurge străzile în zig-zag? Rezultatul ar fi mii de morți în fiecare zi și necalculabile pagube materiale. Viața în oraș ar fi un adevărat chin, iar progresul ar fi nul.

Pentru aceste binecuvîntate motive conducătorii polițiilor din centrele mari sînt în permanentă căutare de soluții.

În *Anglia*, după îndelungi experiențe de tot felul, s'au creat echipe speciale de agenți suspendați pentru reglementarea circulației în orașele mai populate. Astfel la fiecare întretăiere de străzi, unde pulsul circulației este necontenit animat, agenții suspendați deasupra mișcării din stradă, printr'un scămel fixat de un stălp solid de telegraf sau felinar, observă cu atenție circulația și o reglementează cu ajutorul unui steguleț. Conducătorii de vehicule și pietonii n'au decît să urmărească semnele agentului pentru a ști cum să se orienteze în mulțime, și publicul englez

face contact; mîna îi devine astfel luminoasă, fără a o închide; iar conducătorii de vehicule și pietonii văd clar de la distanță semnalul care le poruncește să aștepte, să micsoreze viteza, sau să treacă înainte.

Americanii mai radicali în tot ce fac, au ajuns la o soluție mai completă, deși mai costisitoare. În adevăr, agentul suspendat al englezilor este insuficient noaptea, căci chiar dacă am admite că străzile sînt perfect luminate, lumina artificială obosește ochiul și adeseori înșală. De asemenea, mânășă luminoasă a sergentului de stradă din Haga, devine inutilă la lumina zilei.

Americanii au căutat o soluție pentru reglementarea circulației și în timpul zilei, cât și în timpul nopții. Pentru aceasta s'au construit la fiecare încrucișare de stradă din New-York, câte un turn uriaș și solid construit din oțel, din înălțimea căruia un agent special dirijează circulația. Ceea ce au făcut americanii este desigur vrednic de faima ce o au. Experiențele făcute cu primul turn de acest fel, construit la întretăierea bulevardului Tift Avenue cu Strada 42, a dat cele mai bune rezultate, după cum era de așteptat.

Tot în America, în centrele mari, se întrebuintează semnalizatoare conduse de câte un agent al circulației. Pe o axă fixă înaltă de 2.50—3 metri se asează în vîrf patru tăblii puse în crucis, avînd pe ele indicația *liber și oprește*.

Agentul, având o oglindă în față pentru a observa circulația în spatele lui, manipulează tablățele indicatoare după necesitățile circulației.

Dibăcia pe care o necesită această manipulația este vrednică de admirat. Agentul nu dă greș nici într'un caz și circulația curge regulat și pe stradele cele mai frecventate.

In Franța, problema circulației este încă nedeslegată. La Paris, spre exemplu, s'a înființat o brigadă de agenți de stradă călări, așa precum existau la Berlin, Viena, Budapesta și Praga, dar această măsură este deprte de a fi o soluție. Cercul conducătoare au devenit din ce în ce mai îngrijate de creșterea neconținută a accidentelor de circulație, iar chestiunea reglementării circulației a devenit o adevărată povară pentru poliția Senei.

În această privință, iată ce declară unui ziar parisiian, d. *Lépine*, fost timp de 20 de ani prefect de poliție al Parisului:

„Ne mirăm de prea mare imbulzială pe străzi? Dar cum ar putea fi altcum? Parisul se întinde cu mult dincolo de hotarele sale topografice. În adevăr, dacă centura de fortificații îl strânge și îl împiedecă să se întindă din punct de vedere teritorial, nu trebuie să se piardă din vedere că el primește între zidurile sale, în toate zilele, alături de populația propriu zis parisiiană, cinci sute de mii de locuitori a împrejurimilor, cari circulă pe străzile Parizului și îi încercă circulația.

„Ar trebui să lărgim străzile. Altfel e cu neputință să se găsiască o soluție. Ne vom mărgini la paliative, de cari și eu am făcut uz: circulație în sens unic pe căile paralele, semnale învârtitoare la încrucișări, semnale cu bastonul...

„În Anglia de asemenea sînt străzi supra frecventate: Regent Street, Piccadilly, Oxford street, Strand. Totuși, la un trafic egal, imbulzeliile sînt cu mult mai neînsemnate decît în Paris. Pentru ce? Pentru mai multe motive: aici vehicule de toate formele parcurg străzile (străsurile, biciclete, tripoitoare — cioletă cu 3 roate cu o ladă pentru carat obiecte mai ușoare — camioane mari și mici, tramvaie, limuzine), la Londra vehiculele au în mod simțitor acelaș tip. De aici rezultă că ele au aproape o viteză uniformă. Circulația se găsește de la sine mai bine reglementată. În sfârșit, englezii ascultă cu strictețe, cu scrupulozitate, de *policemen*. Noi sîntem individualiști și această calitate (care adeseori devine defect) se afirmă prin varietatea volumului vehiculelor noastre și printr'o anume indiferență față de regulamentele poliției. Trebuie să ne gândim la toate aceste lucruri pentru a găsi o soluție.“

Ceea ce d. *Lépine* spune despre chestiunea circulației la Paris se poate aplica, fără nici o rezervă, și la noi. Și la noi orașele prea vechi, lipsite de o orientare modernă a străzilor, lipsite de simetrie și spațiu, fac problema circulației, tot așa de grea ca în Paris. Apoi nici noi nu știm să ne supunem ordinii, să ne fasonăm utilajul vieții după cerințele vieții în comun. Acelaș individualism ne îndeamnă să construim în afară de aliniere, după fantezie, să ieșim în stradă cu orice fel de vehicol și, mai ales, să ignorăm sergentul de stradă care încearcă să ne împună o normă de circulație.

Deci și la noi, reforma circulației trebuie să meargă ceva mai adânc. Mănușa luminoasă, agentul cățărât sau turnul de semnalizare ar fi inutile în România, nu pentru că nu avem o circulație de reglementat și o stați de destul de bogată în accidente de circulație, dar pentru că ar trebui să scoatem răul din rădăcină, să ne formăm o educație civică. Și abia atunci problema circulației va deveni actuală; până atunci vom avea numai accidente de circulație.

CONSTANTIN ROSA

Polițaiul orașului, Caransebeș.

Congresul internațional polițist dela Viena

In primele zile ale lunii Septembrie a avut loc la Viena congresul internațional polițist, despre desbaterile căruia ni-am ocupat pe larg într'un număr anterior al acestei reviste.

Rolul acestui congres a fost de o deosebită importanță. Pentru întâia oară se exprima dorința unanimă a celor mai vrednici reprezentanți ai polițiilor de prebitudinea, de a se strânge raporturile între polițiile statelor mondiale, în vederea unei mai eficace combateri a criminalității.

Prin aceasta, congresul de astă toamnă de la Viena poate fi socotit ca începutul unei ofensive generale împotriva criminalității.

La acest congres, ale cărui hotărîri amănunțite le publicăm aici, România a fost reprezentată de către d. Traian

TRAIAN PUTICI

Putici, șef de serviciu la Inspectoratul General de Siguranță din Cluj. Fapta d-lui Traian Putici este cu atât mai lăudabilă cu cât d-sa a înțeles marcel rol pe care îl va juca congresul de la Viena, participând acolo pe cheltuiala sa proprie. Prin aceasta d-sa a adus poliției naționale românești un neprețuit serviciu, înscriind România în asambllul polițiilor mondiale, hotărîte să ducă cu puteri unite lupta împotriva criminalității.

D-l Traian Putici, fost prefect de poliție la Satu-Mare, este unul dintre cei mai bine pregătiți polițiști din Ardeal. Conștient de multiplele greutăți cari stau în cale carierei de polițist, d-sa înțelege că fără o pregătire temeinică, oricâtă răvnă ar pune, nu poate satisface toate exigențele meseriei pentru care s'a consacrat. După un curs de specializare la Viena, d-sa s'a întors în țară aducând cu sine toată bogăția de cunoștințe și principii moderne, care face fală poliției vieneze de astăzi.

În congresul de la Viena d-l Traian Putici era în elementul său, cu unul ce, specializat la Viena, era perfect familiarizat cu ideile ce s'au discutat acolo. Datorită acestui fapt d-sa ni-a reprezentat țara cu multă cinste și pricepere, lucru pentru care nu îi putem fi decât recunoscători.

Hotărârile congresului internațional polițist dela Viena

I.

Cunescând că lupta dusă în potruva criminalității internaționale nu poate avea succes decât printr'o colaborare strânsă a tuturor serviciilor de siguranță din toate statele civilizate, Congresul Internațional Polițist, ținut la Viena în Septembrie 1923, a hotărât înființarea unei „Comisiuni Criminale Polițiste”, cu misiunea de a răspunde imediat următorului program de activitate:

1. Scopul „Comisiunii Criminale Internaționale Polițiste” este:

a) Garantarea unui efectiv sprijin reciproc din partea autorităților de siguranță ale tuturor statelor, în cadrele legilor în vigoare în fiecare stat, ca și perfecționarea acestuia;

b) Grijă înființării și perfecționării tuturor instituțiilor care pot face posibilă desfășurarea cu succes a luptei împotriva criminalității.

2. Sediul „Comisiunii Internaționale Criminale” rămâne la Viena, până ce un viitor congres va stabili definitiv sediul.

3. Membrii „Comisiunii Criminale Internaționale Polițiste” vor fi aleși de Congresul Polițistilor, care de prezent se ține în Viena, și anume în așa fel ca fiecare țară să fie reprezentată cel puțin printr'un delegat.

Guvernele statelor care nu sunt reprezentate la actualul congres, vor fi invitate să-și indice delegații lor.

Pot fi aleși membri toți acei ce dovedesc că aduc forțe reale pentru realizarea scopurilor „Comisiunii.” Asupra primirii sau neprimirii acestor pretendenți vor decide membrii Comisiunii cu majoritate de voturi.

4. Conducerea și reprezentarea Comisiunii cade în sarcina polițistilor care au condus ca președinți sau vice-președinți desbaterile ultimului congres.

5. Președintele va avea la dispoziție pentru îngrijirea afacerilor un comitet administrativ compus din cinci referenți și un secretar. Doi din acești referenți precum și secretarul trebuie aleși dintre funcționarii de siguranță ai statului cărui aparține președintele comisiunii.

Membrii comisiunii vor alege din sânul lor, cu majoritate de voturi, Comitetul administrativ, care va funcționa până la întrunirea cea mai apropiată a comisiunii.

Când îndeplinirea agendelor va reclama un ajutor mai mare, președintele va avea dreptul să numiască și alți referenți.

6. Pentru legătura de gestiune cu președintele, membrii comisiunii vor alege, pentru statele care sunt reprezentate în comitetul administrativ printr'un referent, câte un corespondent special.

7. Propunerile membrilor referitoare la diferite subiecte ce cad în sfera de activitate a comisiunii trebuie adresate în scris președintelui, care în caz de necesitate le va distribui referenților spre elaborare.

Asupra astor propuneri hotărârile se vor pronunța în ședința plenară a Comisiunii.

8. În fiecare an președintele convoacă comisiunea la o ședință ordinară. Iar deodată cu convocarea făcută în scris trebuie comunicată și ordinea de zi a ședinței.

9. Pentru a se putea lua hotărâri valide se cere prezența în Comisiune a cel puțin jumătate din membri, precum și majoritatea voturilor.

În cazuri urgente, când comisiunea nu poate să se întrunească, președintele are dreptul de a dispune în scris hotărârile necesare.

10. Modificarea și completarea ordinelor de zi se hotărăște de către membrii comisiunii, cu majoritate de voturi.

II.

1. Congresul declară ca indispensabilă comunicația directă între autoritățile de siguranță ale tuturor statelor. Scopul ajutorării reciproc prin eliminarea amestecului oricărui organ intermediator — în special intervenția diplomatică — este necesar tocmai în interesul unei mai strânse colaborări criminalo-polițiste. În acest scop reprezentanții statelor prezente sînt însărcinați să intervie pe lângă guvernele lor pentru recunoașterea valabilității Comunicațiilor directe între polițiile diferitelor state. Regularea acestei chestiuni se va încredința guvernelor fiecărui stat. Aceste guverne vor îndica serviciile care sînt autorizate a reprezenta legal aceste raporturi.

2. Dacă astfel de legături există între unele state, acestea trebuie dezvoltate în așa fel, încât autoritățile să-și dea cel mai mare concurs reciproc posibil.

3. Reprezentanții polițiilor de față la acest congres declară că statele reprezentate de ei, sub condițiunea reciprocității, se vor sprijini reciproc, printr'un ajutor cât mai larg, dat în limitele legilor în vigoare în țările lor și, prin urmare, vor satisface toate doleanțele ce li s'ar adresa eventual în conformitate cu hotărârile luate aici.

4. În ce privește rechizitoriile și arestările, reprezentanții prezenți cad de acord că în caz de urmăriri pentru anumite delițe — în statele în cari acestea, conform legilor în vigoare, nu se pot executa decât în baza unui mandat de arestare liberat de Tribunal, iar acest mandat din cauza urgenței nu s'a putut încă obține — înfractorul să fie supravegheat de Poliție atîta timp cât va fi necesar pentru facerea formalităților de arestare legală.

Congresul hotărăște recunoașterea scutirei de taxe poștale a corespondenței criminalo-polițiste internaționale, atît scrisă cît și telegrafică ori telefonică, această măsură fiind o necesitate imperioasă pentru asigurarea desvoltării rodnice a gestiunii criminalo-polițiste, și roagă reprezentanții prezenți să intervină pe lângă guvernele lor, în vederea recunoașterii și aplicării generale a acestei înlesniri bazată pe reciprocitate.

Congresul propune introducerea unei denumiri convenționale uniforme a forurilor autorizate cu corespondența internațională, astfel încât corespondența internațională a tuturor autorităților de felul acesta dintr'o țară să aibă o numire uniformă. Propune apoi și un cod prescurtat de corespondență, pentru uzul schimbului telegrafic de comunicații.

III.

Congresul decide introducerea unui cod internațional pentru comunicația telegrafică între autoritățile polițiste.

Proiectul codului se va elabora de un comitet ales în acest scop din sânul „Comisiunii Internaționale Criminale-Polițiste.”

Fără știrbirea principiului de a face rechizitoriile în oricare limbă, Congresul roagă pe membrii lui să se folosească în corespondență, întrucît se poate, numai de limba franceză, engleză, germană sau italiană.

Chestiunea dacă se poate întrebuința în corespondență și limba esperanto se lasă spre studiere comitetului delegat cu elaborarea codului.

IV.

Reprezentanții autorităților polițienești, veniți aici, declară că statele reprezentate de ei, în interesul combaterii criminalismului, sunt dispuse să rezolve, cu toată bunăvoința și în cadrele legale, atît cererile de informațiuni asupra streinilor sosiți, cît și urmărirea criminalilor evadați.

Întrucât până acum măsura aceasta n'a putut fi admisă în unele state, delegații acestor state se obligă să intervină pe lângă guvernele lor, în scopul modificării vechilor dispoziții.

V.

Reprezentanții autorităților polițienești declară că statele reprezentate de ei își vor da tot concursul reciproc pentru descoperirea și extrădarea minorilor fugiți dela părinți, tutori ori alte persoane încredințate cu îngrijirea și supravegherea lor.

VI.

Reprezentanții de față apreciază favorabil ideea înființării unor birouri speciale pentru urmărirea și cercetarea falsificărilor de monede și hârtiilor de valoare, ca cecuri și paspoartelor. Aceste birouri ar mai avea sarcina să țină în evidență mișcările pungașilor internaționali de buzunare. În acest sens își iau obligația să intervină pe lângă guvernele lor, pentru înființarea unui astfel de „Birou Central“ în fiecare stat.

VII.

Congresul declară că dorește:

1. Ca cererile de extrădare să fie trecute din competența forurilor administrative în competența exclusivă a instanțelor judiciare.

2. Ca în cazuri de extrădare să se facă abatere dela regimul arestării excepționale, numai atunci când deținuții vor fi supuși întru toate restricțiunilor cari se aplică deținuților preventivi indigeni, în special în ceea ce privește convorbirile și comunicarea în scris cu o terță persoană.

3. Ca în cazul când extrădarea trebuie să se facă prin mai multe țări, să se ceară odată cu actul extrădării și actul de învoire al statelor prin cari trebuie transportat delieventul.

4. Ca statele să consimtă la predarea imediată a unei persoane, renunțând la îndeplinirea formalităților legale de extrădare, cu excepțiunea:

a) Când respectivul e cetățean indigen și nu poate fi extrădat.

b) Când este vorba de un delict care, în legătura dintre state, nu formează delict de extrădare.

c) Când individul aparține vre-unui stat ca cetățean. În acest caz, înainte de a se efectua extrădarea, trebuie cerută învoirea sau cel puțin declarațiunea acestui stat.

5. Ca statele interesate la combaterea efectivă a criminalității internaționale să încheie un contract colectiv referitor la extrădarea evadaților cari, fiind acuzați de a fi săvârșit vre-o crimă ordinară, sunt urmăriți printr'un mandat judecătoresc. În acest contract să fie enumerate textual cazurile în cari se poate efectua extrădarea. Aceste să fie aceleași pentru toate statele contractante — sau, când se ivesc divergențe de interese, să se stabilizească un acord în privința admiterii extrădării, luându-se bază numai dreptul statului care cere extrădarea. În acest caz procedura să fie cât se poate de simplă și scurtă, eliminându-se demersurile diplomatice și aranjându-se totul astfel încât să se simplifice și să se uniformizeze și modalitățile sub cari trebuie ordonată deținerea.

6. Ca aceleași state să se convingă și în ce privește intensificarea efectelor acestui contract, căzând de acord ca vagabonzii contra cărora s'a dat un mandat judiciar de deținere, din partea unei țări străine, bazat pe învinuirea unei crime comune, să fie expulzați din țara ospitală cu condițiunea că la punerea peste graniță ei să aibă libertatea de a îndica personal granița peste care doresc a fi trecuți, chiar și în cazul când nu s'a cerut extrădarea lor.

7. Ca statele să cadă de acord, scutind de taxele poștale

corespondența simplă ori expresă referitoare la afacerile de extradare; ca deținuții, precum și personalul de supraveghere să se poată transporta gratuit, contând ca spese efective numai cheltuelile personalului de escortă și costul întreținerii arestantului, care urmează să se achite numai statelor prin cari se va trece în transit.

3. Ca satele printr'un contract colectiv, obligator pentru toate părțile contractante, să stabilească principiile responsabilității penale a cetățenilor proprii, pentru delictele penale comise în străinătate. Aceste principii să serviască apoi și la modificarea necesară a legii penale din fiecare stat.

VIII.

Congresul, pe baza experiențelor de până acum, găsește că la stabilirea grabnică și absolut sigură a identității criminalilor profesioniști internaționali, sistemul alcătuit și perfecționat de Hackon Jörgensen, referitor la identificarea de la distanță, este remediul cel mai efectiv. Congresul recomandă reprezentanților de față ai autorităților polițiste să intervieve pe lângă guvernele lor, ca toate centrele dactiloscopice din țările cari stau de prezent în legătură cu străinătatea, să trimită semnele amprentelor digitale luate dela toți criminalii profesioniști internaționali „Biroului de identificare de la distanță“ care își are sediul în Kopenhaga, cu scopul de a facilita pe cât se poate alcătuirea unui registru complet al acestor criminali.

Congresul mai recomandă reprezentanților autorităților polițiste prezente, să intervina cu toată insistența pe lângă guvernele lor pentru a se introduce și în țările reprezentate de ei sistemul de identificare dela distanță a lui Hakon Jörgensen și anume:

1. Prin pregătirea a cel puțin doi experți pentru fiecare centru regional de dactiloscopie, și

2. Prin comandarea contra cost a registrului editat de „Biroul de identificare dela distanță.“

IX.

Congresul se pronunță contra hipnotismului în cercetarea delictelor.

X.

Congresul crede că ar fi de dorit ca autoritățile polițiste din diferitele state să fie îndreptățite să se poată adresa direct una alteia, în cazuri de stabilirea drepturilor de cetățenie a străinilor expulzați.

Congresul își exprimă dorința ca statele să încheie un acord internațional, prin care să se dispună ca spesele transportării acestor străini să fie plătite de statul, în care expulzatul are dreptul de cetățenie.

XI.

Congresul își exprimă dorința ca:

1. Toate autoritățile să cadă de acord ca dosarele de expulzare să se rezolve cu reîntoarcerea poștei, atât din partea autorităților politice cât și comunale. Această măsură este necesară căci de regulă lămuririle privitoare la apartinență trebuiesc cerute de repetate ori până sosesc, ceea ce este o continuă piedecă pentru buna funcționare a polițiilor.

2. Se va căuta realizarea omitei așa numitelor declarații de preluare și acte de admitere, deoarece prin faptul preluării expulzatului la graniță se face îndeajuns dovada recunoașterii dreptului de apartinență, sau de cetățenie.

XII.

Congresul își manifestă dorința ca guvernele să sprijinească în mod mai eficace perfecționarea funcționarilor de Poliție, mai cu seamă pe terenul criminal-polițist, prin acordarea de înlesniri pentru călătorii de studiu.

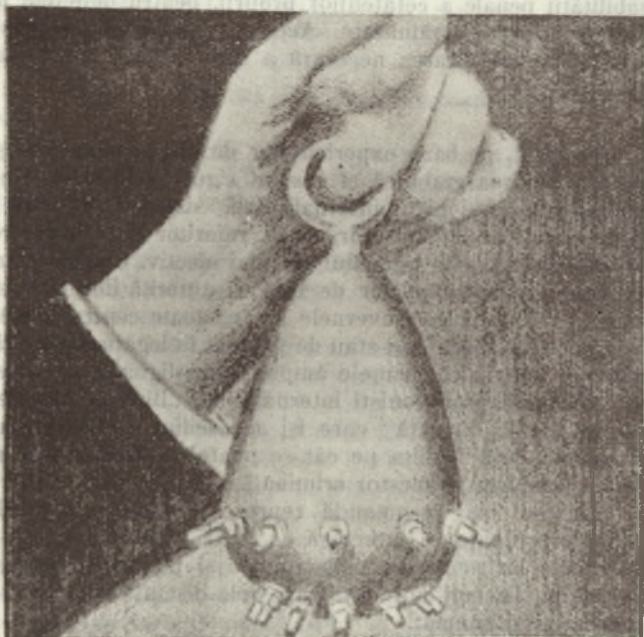
MAȘINI INFERNALE

Oamenii niciodată n'au fost mulțumiți cu soarta și din sentimentul acestei vecinici neîndestuliri s'a născut: *anarhia*.

Neînțelegeri, lupte de clase, revoluții și atentate i-au deschis drumul din cele mai îndepărtate vremuri. Pentrucă anarhia nu este o plagă nouă, ea a existat de când există

totdeauna de sentimente firești: certe, ură, amor și orgoliu.

Psihologia atentatorilor moderni este alta. Teoria lor izvorește din mașinația uneltirilor politice și filosofia lor din dorul de răzbunare.

Bomba lui Felix Orsini

omenimea, numai formele, haina în care a fost îmbrăcată în diferitele epoci a fost totdeauna alta.

În lupta continuă spre un ideal mai desăvârșit ea era de multe ori avangarda unor timpuri mai fericite, — pentrucă firește este, că mai întâi trebuiau dărâmate vechile sandramale, ca pe ruinele lor să se poată zidi palate noi — de cele mai multe ori însă a rămas a fi o mealtă perfidă de răzbunare în mâinile unor oameni exaltați și bolnavi.

Și precum din timp în timp își schimbă obiectivul și înfățișarea în raport cu împrejurările sociale — tota a își schimba și procedul în raport cu invențiunile.

Astfel că în locul pumnalelor și otrăvirilor nemulțumiților unor epoci mai înaintate, ca și a baricadelor revoluționare ridicare de cele dintâi deșteptări ale maselor populare la viața socială, — această putere ocultă ajutată de perversitatea minții omenești a născocit cele mai înfiorătoare unelte de răzbunare: *bombele și mașinile infernale*.

Aceste sunt produsele civilizației moderne, care în loc să micșoreze barbaria vechilor unelte a rafinat-o numai potențându-i cruzimea.

Pentrucă cât de nepretențios și modest se prezintă pumnalul cu care Brutus a junghiat pe atotputernicul Cezar în Forul Roman — față de acești monștri înfiorători, cari nu seceră numai viața Cezarilor contemporani, — ei a unei întregi mulțimi nevinovate, care nici nu bănuiește, că moartea o pândește din ascuțit, pregătindui în mod infam infernul cu toate chinurile lui diabolice.

Și în fața acestei realități, care este scuza anarhiei moderne care a ajuns să aibă o teorie și o filosofie specială chiar?

Atentatorii vremurilor de altădată au fost niște visători sentimentali față de călăii moderni, cari sub masca luptei pentru mai bine ascund caracteristice stigmată ale germeului nebuniei anarhice.

Atentatorii lumii vechi au fost călăuziți în faptele lor

Și cum astăzi la noi și în țările vecine atentatele comise ori plănuite cu mașini infernale se țin lanț, — credem actuală o schițare a originii acestora.

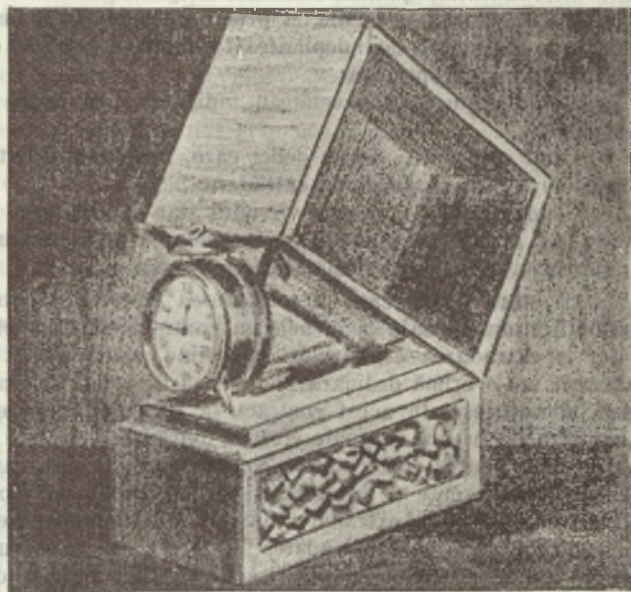
Primele documente despre o astfel de unealtă de răzbunare se datează dela 1540, când se spune că o asociație de criminali a construit din niște tuburi așa zise — tuburi olandeze — o mașinărie, care incendia la timp fix.

Astfel în secolul al XVI-lea incendierile cu aceste mecanisme deveniseră așa de comune, încât au fost puse în circulație chiar și anumite semne convenționale, cari avertizau pe cei ce le cunoșteau să încunjure casele hotărâte a fi incendiate, ca nu cumva aflându-se în preajma lor la izbucnirea focului să fie suspicionați.

Dosarele judiciare din acest secol ar putea servi ilustre dovezi despre modul și măsura în care se practica această invenție.

Tuburilor olandeze le-au urmat: *petardele*. Aceste erau niște cutioare cilindrice încărcate cu praf de pușcă și prevăzute cu un fitil, care printr'o deschizătură îngustă comunica cu interiorul cutiei. Fitilul aprins conducea focul la magazia de praf provocând explozia. El se monta mai lung ori mai scurt, după trebuințe. În orice caz însă suficient de lung pentru a asigura atentatorului o retragere fără pericol.

Și odată ajunsă la stadiul acesta de perfecțiune arta distrugerii nu mai putea să rămână o neînsemnată mealtă a răzbunărilor personale. Politicianii înțelegându-i puterea

Mașina infernală construită de Thomas

ii dădură o întrebuințare mai practică în luptele politice și religioase.

De aici înainte mulți potențați politici i-au făcut cunoștință.

Ba chiar și Napoleon al III-lea era să-i cadă jertfă datorită urei republicanului Felix Orsini. Această celebră încercare de atentat este binecunoscută.

Felix Orsini voia să pedepsească pe tovarășul său de idei, care abandonase principiile de cari altădată se înfulețiseră împreună, — trădându-le.

Construi deci o bombă, pe care o aruncă asupra lui Napoleon la 4 Ianuar 1858 exact în momentul, când Împăratul se cobora din trăsură înaintea Operei din Paris.

A fost un adevărat măcel; 141 de oameni și-au pierdut

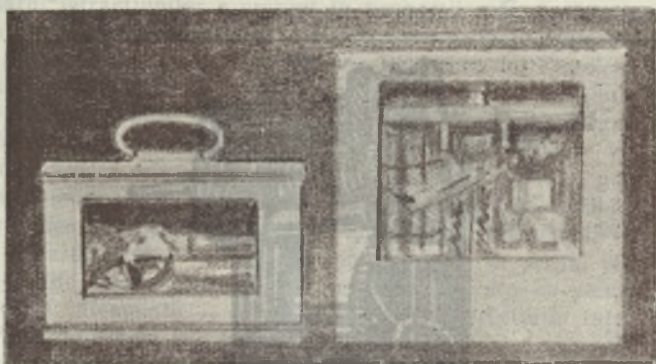

FIG. 3.

FIG. 4.

viața sau au rămas mutilați, — Napoleon însă favorizat și de astădată de soartă a rămas neafus.

Orsini a scăpat în panica produsă, dar a doua zi a fost arestat.

Bomba lui Orsini, pe care o reproducem în clișeu din text a fost destul de ingenios concepută. De forma unei pere, cu centrul de gravitate calculat a cădea în partea de jos a bombei, care era prevăzută aici cu două șire de percutoare așezate la mică distanță unul de altul. Oricum ar fi fost aruncată ea trebuia să cadă pe unul din percutoare, astfel că explozia era absolut inevitabilă.

Cu mecanisme mult mai ingenioase au luptat însă Feinni în Anglia, anarhiștii în spania și nihilisții în împărăția Țărilor de altă dată.

Toți inventatorii de până aci însă au fost numai niște începători față de strungarul Thomas, care la 1876 a devenit celebru prin încercarea sa de a escroca o mare societate de asigurări.

Acest Thomas în complicitate cu proprietarii, au asigurat pe o sumă fantastică un vapor comercial, care trebuia să plece încărcat din Hamburg cu destinația pentru America, dar care ca încărcătură nu avea decât mărfuri neînsemnate și o ladă, cuprinzând o mașină infernală.

Calculul compliceilor era, ca această mașină infernală, construită cu mult talent să producă explozia în timpul traversării Oceanului scufundând vasul.

Din nefericire pentru ei însă calculul lui Thomas n'a reușit. Și iată de ce.

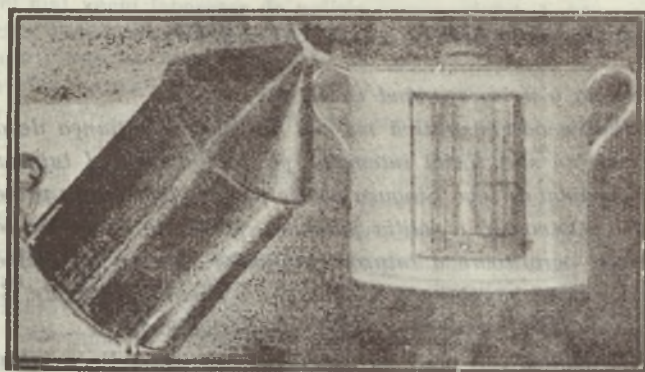

FIG. 5.

FIG. 6.

Mașina construită de el se compunea dintr'un ceas pus în legătură cu magazia de explozibil a unei lădite, pe care era fixat, printr'un arc legat de sonerie. La oara de mai înainte calculată soneria trebuia să se pună în funcțiune.

În acest moment arcul legat de ea să tringea împingând un percutor, care lovea o capsă explozibilă, iar aceasta aprinzându-se producea aprinderea întregii magazii de explozibil a mașinei.

Ce s'a întâmplat însă. La îmbarcare lada cu mașina infernală a fost așezată cu capacul în jos, iar orologiul fiind pus deantorselea s'a oprit.

În zadar au așteptat Thomas și complicitii vestea naufragiului. Vporul a sosit liniștit la destinație iar societatea a scăpat de o pagubă imensă.

Totășa de ingenioasă a fost și mașina infernală din fig. 3.

Aceasta a fost o cutioară de carton trimisă prin poștă la adresa poliției Vieneze și conținea o destul de considerabilă cantitate de dinamită. Capacul cutiei era astfel construit, încât când era ridicat aprindea prin frecare un stoc de chibrituri prinse de el pe dinăuntru. Ce urma este lesne de înțeles. Dinamita își îndeplinea macabra-i misiune. Din fericire însă nici acest atentat n'a succedat.

Mașina infernală care se vede în figura No. 4 este o invențiune cehă. Această mașină a fost trimisă la 1876 unui mare industriaș, cu scopul de a-l omori, de câțiva exaltați, cari se credeau chemați să răzbune suferințele muncitorimei exploatare.

Ea se compunea de asemenea dintr'o cutie umplută cu

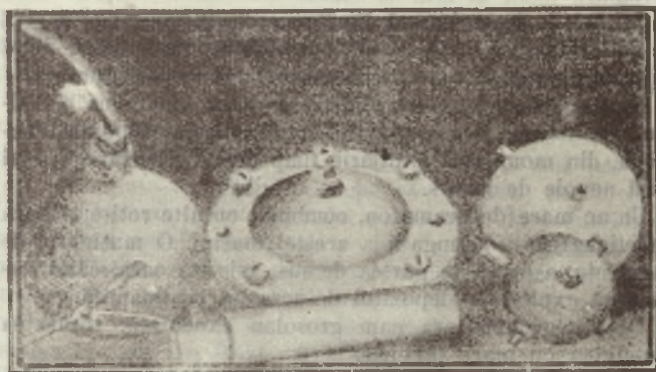

FIGURA 7.

dinamită, al cărei capac era astfel întocmit încât atunci când se deschidea punea în funcțiune cocoșul unui revolver, care lovea o capsă explozibilă provocând explozia întregii cantități de dinamită.

Nu se știe dacă a succedat sau nu această sinistrală răzbunare.

Tot mașini infernale reprezintă și desenele din figura No. 5 și 6 deși aspectul lor nu ar trada așa ceva.

Cea dintâi se compune dintr'un vas de tinichea în care se ține de obicei unsoare și a fost așezată cu gura în jos în localul circumscripției poliției parisiene din „Rue des bons enfants“. Așezată astfel, mașina infernală nu prezintă niciun pericol. Ea și-a ajuns însă scopul criminal, și iată cum.

Înlăuntru vasului era așezat pe fund și de jur-imperejur un strat gros de melinită, cel mai teribil explozibil, apoi urma un strat de vată pus peste un rând bogat de clor de calium, în mijlocul căreia era implantată, cu gura înspre fundul vasului, o eprubetă plină cu acid sulfuric. Politistii găsind acest vas în localul circumscripției, și crezând că conține în adevăr un tură, au făcut imprudenta de a-l întoarce în poziție normală. Astfel acidul clorhidric din eprubetă s'a desertat peste vată și străbătând-o au dat de clorul de calium provocând aprinderea dinamitei. Intreaga clădire a fost distrusă de această explozie, iar mulți poliști vrednici și-au găsit acolo sfârșitul vieții.

Bidonul zgrăvit alături în aceeași planșă a avut aceeași

destinație. Plin cu dinamită, a fost așezat deasupra ușei de intrare de la hotel „Renaissance“ din Paris, în așa fel încât atunci când ușa se deschidea, lovea un percutor al mașinei care provoca explozia.

După această ispravă, dușmanii ordinii au tâlcuit un denunț către poliție, în care arătau că la hotel „Renaissance“ se va hotărî, la o anumită oră un vast complot anarhist. Poliția s'a conformat denunțului, a înconjurat hotelul cu polițiști, iar câțiva agenți la oră arătată în denunț, au intrat în hotel.

În acest moment s'a produs explozia, care a fost atât de puternică încât hotelul a fost complet dărânat, iar polițiștii chemați să-și facă datoria au fost toți omorîți.

În clișeu No. 7 se văd mai multe modele de bombe de aruncat. Neînsemnate ca efect la aparență, aceste bombe s'au dovedit destul de periculoase. Pe cea mai din față a aruncat-o cineva în mijlocul unei societăți de elită din Haberdorf: a doua a fost utilizată de anarhiștii spanioli, aruncând-o asupra primului ministru în teatru din Barcelona, omorîndu-l.

Țara noastră încă a avut parte în decursul ultimilor trei ani de două atentate.

Unul la Senat, care a suferit și a făcut precum pe știe multe victime și care a fost săvârșit tot cu o mașină infernală.

Celalalt la hipodromul din București, îndreptat în contra Familiei Regale, care însă din fericire n'a suferit, fiind descoperit încă la timp de Servisiile noastre de Siguranță.

Mașina cu care a fost plănuțit acest atentat avea o înălțime de 40 cm. și a fost astfel concepută ca să poată funcționa, din momentul aranjării, timp de 32 zile, fără să mai aibă nevoie de întors.

Un ac mare de gramofon, combinat cu alte roțițe asigură funcționarea îndelungată a acestei mașini. O mașinărie de ciasornic, așezată în partea de sus, asigură oara, când trebuia să explodeze depozitul de ecrasită și dinamită.

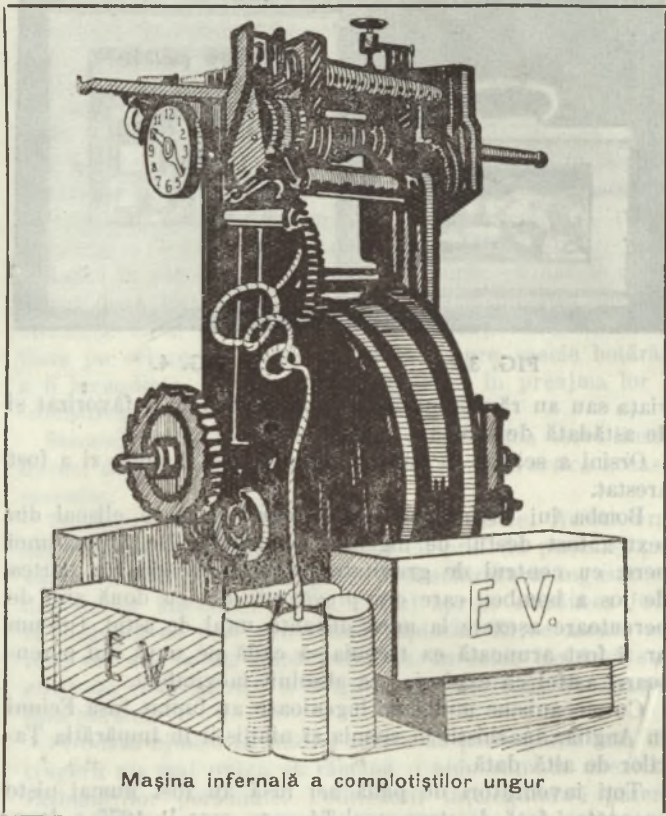
Deși mașinăria era cam grosolan executată, totuși ea funcționa cu mare precizie.

La ziua și ora stabilită, scăpăra o schinteie, care aprindea fitilul Brickford, ce se întrebuintează la orice exploziuni de mine. Fitilul duce, dupăcum se vede în fotografie, la niște cutii cu ecrasită, unul dintre cele mai puternice explozibile.

Explozia ecrasitei se comunica la 3—4 lăzi cu dinamită puse alături, ca dezastrul să fie mai mare.

Vedem dar că forma și mecanismul mașinilor infernale au fost foarte variate.

Odată mai grosolane, altădată mai succese. De regulă însă ele par a fi cutioare drăgălașe, al căror exterior nu

Mașina infernală a complotiștilor ungar

trezește nici o bănuială cari însă explodează cu ocazia desfacerei învelișului sau în momentul când li se ridică capacul și cari se pot experia chiar și cu posta, fără nici un pericol.

Materialele explozibile încă sunt diferite, — în toate cazurile însă potrivite ca se poată cauza moartea „fericitului destinatar.“

GEORGIU CHENDI.

GEORGE CLEMENCEAU

fost prim ministru al Franței

ASUPRA PUTERII DE CONSTRÂNGERE A POLIȚIEI

Vrând nevrând mai curând sau mai târziu, trebuie să recurgem la puterea de constrângere, căci în societățile omenesti dreptul n'are nici o valoare, fără sancțiunea supremă a forței. Dar astăzi constrângerea nu mai e pusă în serviciul unui om.

Ea se prezintă ca o garanție pentru toți cetățenii a căror libertate e înăbușită de un altul. Poliția și forța publică trebuie puse în mișcare pentru menținerea dreptului.

Poliția, grozava putere de a cerceta totul, de a scormoni, de a cunoaște totul prin mijloace misterioase! Ce de taine, ce de intrigi, ce de drame!

Pretutindeni spioni, pretutindeni curse, lanțuri, pânde. Așa se crede, dar aflați delu mine că nu poate să mai existe poliție politică propriu zisă, în țările libere.

Presa a uciso spunând ea totul.

Poliția administrativă nu mai are nici ea rațiunea de a fi într'un stat social întemeiat pe dreptul egal al tuturor și garantat de lege. Singura poliție pe care democrația poate să o recunoască e poliția judiciară, poliția de delict și de crime, ocrotitoare a tuturor cetățenilor. Dar ea nu mai e în serviciul bunului plac; opera ei e o operă de libertate. Și tocmai poliția aceasta e vădit neindestulătoare.

Neînduios e o grea sarcină de a menține ordinea într'o societate în care forța e condamnată de mai înainte, dacă ea nu se pune în serviciul dreptului. Astăzi ordinea se menține prin mijloace fășis legale. Ce nenorocire publică e atunci când violența e deslănțuită de chiar acei în folosul cărora se pregătește noua societate de dreptate și de pace.

Știința împotriva crimei

Nimeni nu ar putea susține că poliția judiciară nu a făcut dela la Reynie încoace, progrese simțitoare.

Și lucrul e îmbucurător, căci dacă — după război — numărul infracțiunilor a crescut în proporții spăimântătoare, în aceiași măsură și infractorii, și-au perfecționat metodele.

Polițistii din vremea lui Ludovic XIV sau a lui Napoleon, nu aveau să lupte ca cei de acum, cu bandiții ce întrebuintează automobilul sau cari manevrează aparate de spargere din cele mai perfecte și sigure, și știu să-și anestezieze victima. Așa că crima devenind o artă, a fost nevoie ca și poliția să renunțe la vechile ei metode de cercetare, și să adopte procedee științifice, spre a nu fi întrecută de infractorii.

Această evoluție a cercetărilor criminale în sensul tehnic, este cauza principală a disgratiei în care — pentru motive întemeiate — a căzut mărturia. Cercetările întreprinse de câțiva ani de criminaliști și psihologi, au dovedit că mărturia, considerată odinioară *ca regină a probelor*, este supusă greșelii, și că ei ise datoresc cele mai multe erori judiciare. Căci nu este paradoxal să admitem, că vorba a fost dată omului spre a-și deghiza gândul, cu acea restricțiune, că deghizarea dacă este constantă nu e în totdeauna voită. Imediat după săvârșirea crimei, în timpul primelor cercetări, se poate culege ceea ce se numește *mărturia brută*, care n'a suferit încă acțiunea alterată a închipuirii sau aceea a memoriei. Dar polițistul ajunge aproape în totdeauna la locul infracțiunii, după un timp în care declarațiunile de mai multe ori repetate, au produs *cristalizarea mărturiei*. Mai mult încă, însuși cel ce ia interogatorul, prin chipul în care pune întrebările, sugestionează martorul și adaugă astfel indirect propriile sale deformațiuni, la schimbările povestirii spontane.

Pe de altă parte, trebuie ținut socoteală de mărturiile nesincere, de invențiunile fără voe ale povestitorilor, de fan-tezia cu care femeile își împodobesc mărturisirile ce fac și de neexactitatea atât de primejdioasă a depozițiunii copiilor.

În general pentru criminaliști, mărturia este o dovadă ce trebuie interpretată și a cărei valoare este restrânsă. Prin ce ar trebui deci înlocuită această dovadă, care a fost atâta timp singura luată în seamă?

Poliția modernă tinde să-i substituie semnul, indiciul, adică constatările tehnice, singurii martori care nu mint niciodată. Această nevoie de a substitui dovada indicială, la ceea ce deja Bacon numea otrava otrava mărturiilor, a făcut să apară, în diferite orașe mari, organisme noi care sunt laboratoarele de poliție tehnică. Aici se desăvârșește cercetarea probelor indiciale și analiza urmelor lăsate de criminal în orice infracțiune.

Cel mai vechi laborator de poliție este serviciul de identificare judiciară a Prefecturii poliției din Paris, întemeiat în anul 1882 de Alfons Bertillon, în scopul exclusiv de a identifica pe recediviști. Dar printr'o atracțiune de neîn-vins și pentru că orice problemă de cercetare, nu este decât o pură chestiune de identitate, atunci când judecătorii și-au dat seama că ceea ce au de rezolvat se poate face prin procedee tehnice, s'au adresat tot lui Bertillon. Și astfel fără să fi căutat, șeful serviciului de identitate a fost chemat să-și dea părerea în afaceri de spargeri, de asasinat, de spionaj și de fals, și acest specialist a portretului vorbit și a măsurărilor, care nu era la început decât un antropolo-gist, s'a ocupat în diferite împrejurări, de urmele fracțiunii, a pașilor, de amprente digitale și de documentele scrise, devenind astfel cel dintâi dintre experți.

După moartea ilustrului fondator al serviciului, urmașii săi David și Beyle, și unul și celalalt erudiți cercetători și descoperitori minunați, au creat un adevărat laborator de cercetări criminale.

Un anumit număr de instituții analoage a fost creat și în străinătate. Reiss, la Lausanne (și în prezent la Belgrad); Stockis la Liège; Šnaikert, la Berlin; Kottig, la Dresda; Henry, la Londra; Vucetici, la Buenos-Aires; Viatti, la San-Paulo; Ottolenghi, la Roma și încă alții au fondat servicii tehnice de cercetări criminale, fie în universitate fie ca anexe a serviciilor de siguranță sau a parchetelor.

Aici s'au pus bazele metodei noi, ce a fost numită, poate cam pretențios, poliția științifică.

În Franța nu există decât două laboratorii de poliție tehnică: cel din Paris și cel din Lyon, și este foarte regretabil că celelalte orașe mari nu sunt înzestrate încă la fel.

Laboratoarele de poliție corespund unui scop împărțit:

1. Să caute urmele criminalilor, ușurând descoperirea acestora;
2. să identifice pe recediviști;
3. să procure justiției dovezile indiciale, adică să funcționeze ca centre de expertiză;
4. să servească ca școli de poliție.

Se luăm de pildă ceea ce se petrece la Lyon. Imediat ce s'a semnalat o crimă, cea dintâi datorie a șefului de post sau a comisariatului de cartier, este de a înștiința prin telefon, laboratorul de poliție. În același timp comisariatul, face cunoscut reclamantului că nu trebuie să mai atingă sau să deranjeze nimic din ceea ce află la locul infracțiunii; și dacă e cu putință, nici să nu mai intre acolo. În cazurile grave se postează un agent care are sarcina să supravegheze esirea localului în care s'a comis crima și să împedice pe oricine, chiar și pe reclamant și poliție de a pătrunde înăuntru. Serveritatea acestor dispozițiuni este ia început fără putere de aplicare, pentru că victima mai înainte de a înștiința autoritățile începe să evalueze pierderea suferită, atingând toate obiectele, punându-le la locul lor și substituind astfel urmele sale proprii, urmelor răufăcătorilor. Dar făcând apel la presă, s'a obținut rezultatul, că însuși publicul se supune disciplinei necesare și în prezent expertul când sosește la fața locului, găsește toate lucrurile în starea în care le-a lăsat criminalul.

Expertul ajunge deci cel dintâi pe teren. El va trebui mai întâi să fixeze dispoziția scenei, prin ajutorul fotografiei. Într'adevăr, el este singurul martor care nu dă loc nici odată la discuții contradictorii. După aceea expertul are datoria să caute urmele criminalului. Principiul este acesta: e cu neputință unui om să lucreze și mai cu seamă să lucreze cu intensitatea pe care o presupune acțiunea criminală, fără să lase urme, de trecerea sa. Cestiunea este să găsească aceste urme și să le utilizeze.

Partea pasionantă a acestei vânători a omului, constă tocmai în varietatea descoperirilor și în nevoia de a avea spiritul vecinic treaz, spre a putea oricând prinde latura de folos ce nu a fost prevăzută.

Pe teren se văd urmele luptei: pașii victimei se întretac cu ai ucigasului. Pe usa sfărâmată se vede tiparul apăsării ce a smuls-o din tătâni. O mobilă a păstrat urma sângeroasă unde se descifrează semnătura prețioasă a liniilor digitale. În sobă se găsește resturi de hârtie arsă. Sub unghiile mortului se descoper peri smulși. — pe mâna sa semnătura agresorului. Prin apăsarea cotului s'a produs desenurile stofei, în praful de pe un serin. Iată martori surzi și muți, cari nu mint și nu înșală nici odată.

Ampretele digitale, urma pașilor, zgârieturi produse de unghii și dinți, documente carbonizate cari se pot citi, forma instrumentelor de spargere, urme de vesminte sau de păr. Nu e nevoie de alți martori, ucigasul și-a aplicat pecetea deasupra crimei. Drumul este deschis. Dacă se produce arestarea, vinovatul va fi dovedit.

Urma cea mai obișnuită, dar și cea mai bună, este amprenta digitală. Nu se poate atinge un obiecte neted, chiar

de mâini ce au fost cu îngrijire spălate, — fără ca să nu rămâe urma desenurilor ce le are fața palmară. Or, aceste desene neschimbate la aceeași persoană dela naștere până la moarte, se deosebesc între ele mai mult decât se deosebesc fețele. Sunt oameni obicinuiți cu acest fel de cercetări, cari descoperind pe un obiect urma digitală, spun cu certitudine: „Este cutare.“ Arestările operate grație amprentelor nici nu se mai socotesc. Zadarnic rău-făcătorii caută să înlătore aceste pericole. Pentru oameni neobicinuiți să poarte mănuși, un astfel de articol aduce o stânjenire teribilă, atunci când sunt nevoiți să opereze pe întuneric, în locuri puțin cunoscute, în care finețea tactului trebuie să înlocuiască vederea, fără să mai socotim că gimnastica greoaie a spargerii sau a escaladării, dă gata țesuturile cele mai rezistente. Câte crime începute cu mănuși, nu au fost sfârșite cu mănuși fără degete.

În clipa cea mai grea, când lupta împotriva unei case de fer rezistente, sau a unei încuitori dificile, e mai aprigă, mănușa fiind deșirată sau îndepărtată, — urmele se înmulțesc și apar pe suprafața metalului, sau a lemnului neted. În fine — și aici e partea cea mai ingrătă — mănușile cele mai groase nu împiedică apariția amprentelor trădătoare.

Laboratorul de poliție din Lyon, numără la activul său prinderea unui număr de delieventi, cari au operat cu mănuși. Cel mai bun exemplu este al unui oare care Reynaud, care furând din vitrinele magazinului de blănuri Beckensteiner, mărfuli în sumă de 95.000 fr., a lăsat pe un geam, o urmă destul de clară, pentru ca exact în zece minute, să poată fi găsită în fișierul dactiloscopic unde sunt colecționate amprentele.

De multe ori amprenta e așa de mică, încât abia poate fi utilizată. Câteva linii încurcate, peste cari s'au adăugat altele, abia se pot distinge cu toată întrebuintarea coloranților și a artificiiilor luminei. Rămâne totuși mijlocul unui examen microscopic care descoperă urma imperceptibilă a porilor, ei înșiși atât de variați ca formă, și *atât de caracteristici*, încât cu doi sau trei milimetri de amprentă, se poate recunoaște un criminal.

În cazurile unde nu sunt amprente digitale, să nu se creadă că polițistul rămâne dezarmat. Urma pașilor, sau aceea lăsată de atingerea hainelor, petele de tot felul, câte odată un fir de păr, pot fi origina unor cercetări rodnice. Chiar praful în anumite cazuri ajunge. S'a putut descoperi un criminal, adunând praful cu care era îmbăcășită vesta sa, părăsită pe teren. Microscopul a descoperit foarte multe resturi de lemne: vinovatul era un tâmplar sau un dulgher. Dar se mai găseau și fragmente de clei, prin urmare ipoteza tâmplarului era bună. După câteva ceasuri vinovatul era descoperit.

Într'o altă afacere, nu erau alte dovezi contra asasinului, decât o sământă de salată de iarnă, (salsifis) ce a fost găsită pe mâneca sa. Or, pe câmpia unde a fost descoperită victima și în apropiere de locul crimei, se afla o tufă din această plantă. În urma acestui indiciu așa de fragil, uci-gasul a mărturisit crima.

Dar cercetarea urmelor, nu este singura rațiune de a fi a laboratoarelor de poliție. Ele mai sunt datoare să furnizeze instrucțiunii probele tehnice.

Ele trebuiesc de pildă să se ocupe cu studiu documentelor scrise. Se cunoaște de cât ridicol e copleșită în Franța, verificarea scrierilor. Erori cu răsunet, au aruncat cea mai desăvârșită neîncredere asupra acestui fel de expertize, ce au fost adesea încredintate unor nenorociți empirici, profesori sau contabili. Există totuși o tehnică a expertizei grafice și se poate spune că astăzi, grație microscopului, fotografiei și analizei chimice, nici un fals prin copiere, prin radere sau adăogire, nu este mai presus de mijloacele expertizei.

Însăși falsul prin imitațiune și deghizarea scrierii, se descoperă astăzi, prin procedee științifice, de când s'a renunțat la mijlocul copilăresc de a compara formele literilor piesei incriminate cu a celei autentice. Se înțelege că pe când falsificatorul are ca țintă unică, să reproducă forma și aspectul general al modelului său, — autorul scrierii anonime se preocupă în special să varieze aparenta caracterelor sale alfabetice.

Dar există în scriere, caractere pe care falsificatorul nu se gândește să le ascundă. Ceea ce este constant în grafică, sunt mărimile proporționale. Prin firmare, cifrând anumite elemente ce se pot măsura, se va putea vedea, dacă aceste cifre fiind identice, sau variind paralel, cele două scrieri considerate, provip dela aceeași cauză, adică dela aceeași mână. Pe aceste date, s'a putut construi o întreagă metodă care constituie analiza grafometrică.

Tot în laborator se poate face exemanul explozivelor, analiza monedei false, expertiza biletelor de bancă și a titlurilor false, etc.

Dar, natural, trebuie ca aceste servicii să fie înzestrate și cu mijloace de transport rapide și practice. Pentru că e trist să constatăți, că pe când criminalii merg cu automobilul, — polițiii îi urmăresc pe jos. Nici Poliția parisiiană, care e infinit mai bine dotată decât polițiile celorlalte mari centre, nu posedă suficiente mijloace de transport.

Pe de altăparte descoperirea criminalilor, prin amprentă nu este posibilă, decât cu condițiunea de a constitui fișiere, cuprinzând desenurile digitale ale tuturor criminalilor acelei regiuni. Aceasta înseamnă că clasarea antropometrică a lui Bertillon, nu mai corespunde unui asemenea program. Acest clasament împarte fișele criminalilor după dimensiunea craniilor și a lungimii degetelor, indicațiuni fără nici un interes pentru cercetările ce se face pe teren. Dar se poate ușor închipui, munca teribilă ce reprezintă o asemenea schimbare de metodă, când sunt de elat mai multe milioane de fișe. În sfârșit este o altă reformă mai adâncă a anchetei al cărei folos va apărea într'o zi atât de evident.

Avem în Franța o poliție răvășită, cu organisme prea multiple. Prefectura de poliție, siguranța generală, brigăzile mobile, polițiile comunale, jandarmeria: pentru ce atâtea variațiuni, adesea lipsite de inițiativă, pe când ar fi mult mai folositor, ca în ancheta penală să nu fie de cât o singură impulsivă. Nu este atât de ușor să simplifici roțițele acestea din care unele impun prin vechimea lor, că doar experiența arată că nici odată nu e bine să se găsească doi pe o aceeași pistă. Atunci când poliția judiciară, (nu vorbesc de cea administrativă, care are totul de câștigat rămânând locală) va fi peste tot uniformizată, se va fi făcut un mare pas.

Dar această simplificare s'ar putea întinde și asupra cercetărilor tehnice. În prezent lucrările de expertiză nu se fac toate în acelaș laborator. Medicul legist face autopsiile și analiza petelor; toxicologul cercetează otrăvurile; altul — chimist — descoperă fraudele; polițistul expert studiază amprentele. Dar laboratorul de medicină legală, acela de toxicologie, acela al fraudelor și acela al identității judiciare, aparțin de administrațiuni diferite, având bugetele lor autonome și fiind obligate să aibă fiecare instrumente și un personal important.

Dacă s'ar putea grupa într'un singur loc și sub o direcțiune unică, toate felurile de cercetare pe cari le cuprinde urmărirea criminală, se vor putea obține rezultate infinit mai bune, cu cele mai mici cheltueli. O astfel de reformă este pe cale de înfăptuire la Paris și va fi interesant să i-se vază rezultatele.

DR. EDMOND LOCARD
Directorul laboratorului de poliție
tehnică din Lyon.

*Első Temesvári Szalámi
és Husárugyár R.-T.*

TIMIȘOARA-IOSEFIN

GYŐRI IZSÓ și FIUL
EXPEDITORI și COM. DE LEMNE

Timișoara-Iosefin

Strada Bolintineanu No. 14.

*Industrie de Gudron S. A.
din Timișoara*

Produce:

Asfalt și plăci gudronate
pentru acoperișuri, carbolineum, acid
de carbol, benzol și alte produse de păcură.

CELE MAI BUNE PREPARATE COSMETICE!
CREMA, PUDRA și SĂPUNUL

„AMO“

LA FARMACIA: DR. KOHN

Cluj, Piața Unirei 9.

**Banca Uniunii
Ardelene**
Societate pe Acții
Sibiu

Fabrică de lumini și de săpun.
Secția de lucruri de beton și de asfalt.
Antrepozite cu linie industrială de garaj:
Depozitare de mărfuri și avansuri pe acele.
Producțiune de lemne de foc și vânzare.
Stabiliment propriu pentru tăiatul lemnului.
Cumpărare și vânzare de produse agricole.

Fabricile
**Căpățînă, Bobancu
și Comaniciu**
Liquer, Rum și Cognac

Prima fabrică română de:

**Sampanie
din Transilvania**

Vinuri Engross.

Depozit de Bere.

Brașov,

Strada Lungă Nr. 92.

Segesvári és Társai, Cluj

Festék és anyagárú nagykereskedés, lakk- és kencefőződe

Főlerakatok és képviseletek Erdély, Bánát és Bucovinára:
Reichhold, Flügger & Boeking lakkgyárak, Berlin—
Wien. // Beck, Koller & Co. ecsetgyárak,
Berlin—Wien. // Schmincke & Co.
művesfestékek és vász-
nak, Düsseldorf

Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 10. szám.

Babos și Soțul

prăvălie de fier în mare :: vasmagykereskedők

Cluj, Str. Regina Maria

21

Depozit permanent de traverse și plăci de fier, sarmă, traverse de
edificat, mobile de fier și aramă, articli pentru culină.

Fondată: 1898.

Telefon: 3-51.

Suc Augustin Sándor utóda

Magazin
de modă pentru
bărbați. — Cei mai renumiți
articli indigeni și
streini

Cluj, Strada Memorandului 2.

**AUTOMOBILE, CAUCIUCURI,
ACESORII LA**

EMIL BLAGA

CLUJ, PIAȚA ȘTEFAN CEL MARE 3.

Telefon: 2-70.

Intercontinentale

Societate Anonimă de Transport
și comunicație

Fost S. & W. Hoffmann

A. G. für Transport und Verkehrswesen,
vorm. S. & W. Hoffmann

Centrala:
București

Sucursale în Vechiul Regat:

Brăila, Galați, Giurgiu, Constanța
Iasi, Craiova

Cernăuți Chișinău

Sucursale în Ardeal:

Brașov

Strada Spitalului 66.

Arad

Bul. Reg. Ferdinand 21.

Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 62.

Oradea-Mare

Sătmar

Sibiu

Timișoara

Piața Libertății No. 3 a.

Medias, Orșova, Salonta-Mare, Sibiu, Cărpiniș,
Episcopia Bihorului, Valea lui Mihai

Ismeri Ön már a
DIANA SÓSBORSZESZ
grandiozus hatását?!

*Minden
egészséges és minden
beteg igazolhatja, hogy az
elképzeltető legjobb siker csak:*

DIANA SÓSBORSZESZ
használatával érhető el!

Royal Mail Line - Pacific Line

Fondat în anul
1839

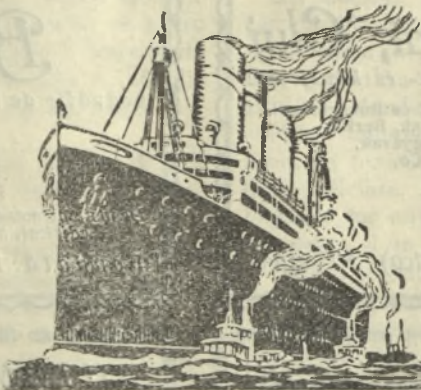
Union Castle Line

Fondat în anul
1839

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

Canada

și

Amerika

Vaporul „OHIO“ pleacă în Ha-
lifax Canada din Cherburg în
Aprilie 1924

Vaporul „Orduna“ pleacă în
Halifax Canada din Hamburg
Cherbourg în **Mai 1924.**

Călătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în

Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Cuba, Africa de sud și Apusană, etc.

În fiecare săptămână pornesc vapoare din

Hamburg, Southampton, Liverpool, Cherbourg, La-Rochelle-Pa-Lice.

*Cereți deslușiri cu încredere pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela „Compania Tranzit“ București,
Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara, Hotel Corona.*

Bani trimiși din America, Canada și Argentina îi câștigați în timp de 8 zile fără nici un onorar.